

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту

Кафедра фінансових технологій і підприємництва

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

Оцінка фінансової безпеки публічного сектору економіки
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Студентки Павленко Ірини Миколаївни

групи ФС.мз-11с

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр.

Кваліфікаційна робота магістра містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело

(підпис)

(ініціали та прізвище студента)

Керівник

(посада, науковий ступінь)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Суми 2022

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи бакалавра
на тему:
на тему «ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПУБЛІЧНОГО СЕКТОРУ
ЕКОНОМІКИ»
студентки Павленко Ірини Миколаївни

Актуальність теми кваліфікаційної роботи – загострення проблем у сфері публічного сектору, що потребують удосконалення, ідентифікації та оцінювання фінансових, бюджетних загроз.

Мета кваліфікаційної роботи – дослідження теоретичних та практичних аспектів оцінки фінансової безпеки публічного сектору економіки.

Об’єкт дослідження – фінансова безпека публічного сектору економіки.

Предмет дослідження – методичні підходи до оцінки фінансової безпеки публічного сектору економіки.

Основний результат роботи запропоновано концептуальну основу оцінки фінансової безпеки публічного сектора економіки, систематизовані індикатори ОФБПСЕ, виявлені сучасні та майбутні загрози оцінки фінансової безпеки публічного сектору економіки.

Ключові слова: публічний сектор, оцінка фінансової безпеки, державний бюджет.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 31 сторінках, з яких список використаних джерел із 62 найменувань. Робота містить 8 таблиць, 14 рисунків, а також 2 додатків.

Рік захисту роботи – 2022 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та менеджменту
Кафедра фінансових технологій і підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри, д.е.н., проф.
_____ Лариса Гриценко
«23» вересня 2022 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи магістра

Студентка групи ФС.мз-11с інституту (центру) заочної форми навчання
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Павленко Ірини Миколаївни

Тема роботи: «Оцінка фінансової безпеки публічного сектору економіки»

Затверджено наказом по СумДУ № від № 1055- VI від «10» листопада 2022 р.

Термін здачі студентом завершеної роботи «12» грудня 2022 р.

Вихідні дані до роботи: нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності планування та виконання Державного бюджету України за період 2012-2022 років, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників.

Зміст основної частини роботи (перелік питань для розроблення):

економічну сутність, завдання, функції та принципи фінансової безпеки публічного сектору економіки;

концептуальна основа фінансової безпеки публічного сектору економіки;

аналіз середовища фінансової безпеки публічного сектору економіки;

підходи до оцінки ефективності фінансової безпеки публічного сектору економіки та напрямки її підвищення.

Дата видачі завдання: «23» вересня 2022 р.

Керівник кваліфікаційної роботи: _____ Л.Б. Рябушка

Завдання прийнято до виконання «23» вересня 2022 р. _____ І. М. Павленко

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1 Теоретичні засади формування фінансової безпеки публічного сектору економіки.....	7
1.1 Економічна сутність, завдання, функції та принципи фінансової безпеки публічного сектору економіки.....	7
1.2 Концептуальна основа фінансової безпеки публічного сектору економіки.....	13
2 Напрямки підвищення оцінки ефективності фінансової безпеки публічного сектору економіки України.....	18
2.1 Аналіз середовища фінансової безпеки публічного сектору економіки..	18
2.2 Підходи до оцінки ефективності фінансової безпеки публічного сектору економіки та напрямки її підвищення.....	28
Висновки.....	37
Список використаної літератури.....	39
Додаток А Сутність категорії «публічний сектор економіки».....	45
Додаток Б Систематизація показників оцінки фінансової безпеки публічного сектору Державного бюджету України.....	48

ВСТУП

Фінансова безпека публічного сектору в системі економічної безпеки держави є основою забезпечення національної безпеки країни в цілому та однією з фундаментальних засад її сталого соціально-економічного розвитку. Фінансова безпека публічного сектору розкриває стан фінансово-кредитної сфери, який має характеризуватися збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю цієї сфери забезпечувати ефективне функціонування національної економічної системи та економічного зростання.

Збільшення кількості фінансових загроз у зовнішньому та внутрішньому середовищі функціонування сучасних економічних систем мікро- та макрорівня призводить до необхідності трансформації та ускладнення процесів управління їхньою фінансовою безпекою.

Необхідно аналізувати та враховувати поточну та ймовірну ситуації на світових валютних ринках та ринках капіталу, для того щоб ретельно проводити оцінку фінансової безпеки публічного сектору економіки для запобігання майбутніх ризиків та загроз.

Значний внесок у дослідженні фінансової безпеки публічного сектору зробили такі вчені, як Л. М. Ємельяненко, І. Ф. Радіонова, Н. В. Федірко та багато інших.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних та практичних аспектів оцінки фінансової безпеки публічного сектору економіки..

Відповідно до поставленої мети були визначені завдання:

- охарактеризувати економічну сутність, завдання, функції та принципи фінансової безпеки публічного сектору економіки;
- сформулювати концептуальну основу фінансової безпеки публічного сектору економіки;
- здійснити аналіз середовища фінансової безпеки публічного сектору економіки;

– запропонувати підходи до оцінки ефективності фінансової безпеки публічного сектору економіки та напрямки її підвищення.

Об'єктом дослідження кваліфікаційної роботи є фінансова безпека публічного сектору економіки.

Предметом дослідження постають методичні підходи до оцінка фінансової безпеки публічного сектору економіки.

При дослідженні поняття «публічний сектор економіки» було використано методи: аналіз, синтез, логічне узагальнення, логіко-історичний метод, порівняльний та статистичний аналіз.

Інформаційною базою дослідження є нормативні й законодавчі акти, матеріали статистичної звітності планування та виконання Державного бюджету України за період 2012-2022 років, інструкції та положення, матеріали монографій, періодичних видань, підручників і навчальних посібників.

Практичне значення одержаних результатів засвідчили: запропоновано концептуальну основу оцінки фінансової безпеки публічного сектора економіки, систематизовані індикатори ОФБПСЕ, виявлені сучасні та майбутні загрози оцінки фінансової безпеки публічного сектору економіки.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПУБЛІЧНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

1.1 Економічна сутність, завдання, функції та принципи фінансової безпеки публічного сектору економіки

Питання, пов'язані з фінансовою безпекою публічного сектору економіки (далі ФБПСЕ) є досить актуальними для України. Особливо вони проявляються під час певних негативних процесів, що відбуваються в державі і мають безпосередній вплив на забезпечення фінансово-економічної безпеки (ФЕБ). Сучасна ФБПСЕ має враховувати вплив різних факторів на фінансову систему країни. Відповідно до цього вона має забезпечувати виконання соціально-економічних завдань, які покладаються на державу. ФБПСЕ як важливий ідентифікатор соціально-економічного розвитку держави є своєрідним показником і критерієм темпів економічного зростання, оцінки ефективності бюджетної політики та організації забезпечення ФЕБ загалом. І на сьогоднішній день ФБПСЕ в Україні знаходиться на стадії трансформації, як у напрямку появи нових чи зміни існуючих податків так і всієї податкової системи, яка повною мірою повинна реалізовувати свій потенціал у виконанні доходів і фінансуванні видатків бюджетів та забезпечувати потреби соціально-економічного розвитку держави.

Питання, що регулює ФБПСЕ, висвітлені в працях всесвітньо відомих науковців, які досліджували різні аспекти впливу ФБПСЕ на соціально-економічний розвиток, серед яких слід згадати таких видатних науковців, як: Л. В.Малічевська, С. В.Мочерний, Ю. А.Богач, Н. Г.Гончарова, В. Г.Бодров та інші [1-11].

З економічної точки зору ФБПСЕ – це здатність держави виконувати свої специфічні функції та завдання, що сприяють задоволенню потреб платників податків та одержувачів бюджетних коштів з огляду на суспільні інтереси. Тому забезпечення ефективної ФБПСЕ держави є ключовим завданням під час реалізації її стратегічних соціально-економічних пріоритетів.

Враховуючи актуальність досліджуваної нами проблематики, вважаємо за необхідне дослідити складові поняття «фінансова безпека публічного сектора економіки». Перш за все, економічну сутність поняття «публічний сектор економіки». Це поняття досліджували як зарубіжні так і вітчизняні науковці, практики та експерти. Класифікація підходів до розуміння цього поняття представлена в додатку А таблиця А. 1 та критичний аналіз таблиця А. 2. Систематизація та узагальнення наукових підходів виділяє наступні напрями, рис. 1.1 [5]:

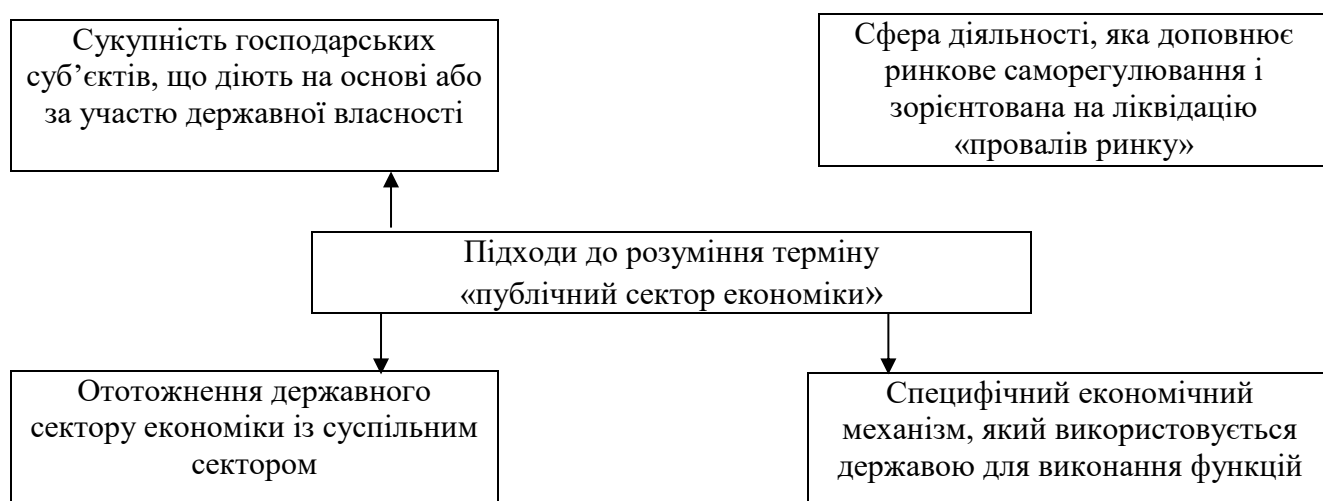

Рисунок 1.1 – Альтернативні напрями до визначення поняття «публічний сектор економіки»

Таким чином, аналіз етимології даної дефініції дозволяє розуміти публічний сектор економіки як частину елемента національної економіки, до якої входить сукупність суб'єктів, об'єктів господарювання, а також підприємства, установи та організації державної або муніципальної форми власності.

Сутність поняття дає нам можливість визначити, що об'єктом публічного сектору економіки є підприємства, установи та організації державної форми власності.

Предметом публічного сектору економіки є методи, підходи, інструменти до аналізу та оцінки загроз фінансової безпеки публічного сектора економіки.

Метою проведення оцінки публічного сектору економіки є здійснення

господарської діяльності та забезпечення соціально значущих благ.

Відповідно до зазначеної мети до завдань публічного сектору економіки слід віднести:

- забезпечення громадян основними товарами та послугами;
- сприяння економічному розвитку;
- захист інтересів слабших верств суспільства.

Публічний сектор економіки репрезентується через свої функції [12]:

- контрольна – включає в себе контроль за дотриманням правових норм і законодавства в сфері господарювання;
- організаційна – відповідає за створення правової основи здійснення господарської діяльності організаційних структур публічної адміністрації;
- захисна – включає захист економічної конкуренції, а також здійснення контролю, захисту конкуренції у сфері державних закупівель;
- регулятивна – забезпечує виконання цільових економічних та інших програм і програм економічного і соціального розвитку, застосовує різноманітні засоби і механізми регулювання господарської діяльності.

Теоретичні засади публічного сектору економіки базуються на принципах, які досліджують як вітчизняні так і зарубіжні науковці, детально представлено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Основні принципи публічного сектору економіки та їх характеристика [13,14,15]

Принципи	Характеристика
Об'єктивність	максимальна безкорисливість у прийнятті адміністративних рішень, зокрема відсутність власних інтересів у різного роду справах
Пропорційність	масштаби адміністративних рішень і способи їх реалізації мають відповідати цілям адміністрування
Ефективність	економне використання ресурсів під час прийняття рішень з адміністрування, мінімізація витрат на прийняття рішень
Субсидіарність	рішення суб'єктів публічного адміністрування мають реалізовуватись на тих рівнях, де їх виконання є найбільш ефективним

Продовження таблиці 1.1

Принципи	Характеристика
Соціальна справедливість	поєднання принципу свободи підприємництва з принципом соціальної допомоги бідним прошаркам населення
Пріоритет державної політики	означає спрямування діяльності держави, визначення принципів, її цілей, завдань, основних форм і методів управлінської діяльності
Самоорганізації громадянського суспільства	передбачає пріоритетність результатів та об'єктивних напрямів суспільного розвитку над діями і рішеннями органів публічного адміністрування.
Зворотного зв'язку	потребує від управляючого суб'єкта постійного контролю за тим, як об'єкт управління реагує на його дії

Отже, систематизовані принципи, функції, визначені мета та об'єкт публічного сектору дозволяють підійти до розгляду їхніх видів.

Зарубіжний досвід виділяє три види організації публічного сектору економіки [16]:

- відомчі підприємства (найдавніший вид підприємства публічного сектору, що функціонує під загальним контролем однієї держави);
- публічні корпорації або статутні корпорації (корпоративний уряд, утворений центральним чи законодавчим органом влади, що повністю фінансується державою);
- державні компанії (компанії, в якій 51% сплаченого акціонерного капіталу належить центральному уряду або частково центральному уряду).

Таким чином, у відомчій формі державного підприємства найкраще те, що створити відомче підприємство досить легко, і воно не потребує жодної реєстрації. Зокрема, публічна корпорація самостійно керує своїми справами з більшою гнучкістю, що далеко від бюрократії через меншу потребу у формальностях перед прийняттям будь-якого великого чи другорядного рішення.

Враховуючи вищезазначене, наголосимо на тому, що сучасний публічний сектор економіки повинен базуватися на модернізованій системі ФБПСЕ, яка має систему цілей і завдань, принципів її реалізації, визначаючи стратегічні пріоритети сталого економічного зростання та забезпечення ФЕБ держави. Тому доцільно приділити увагу саме ФЕБ держави.

Взагалі, безпека як економічна категорія забезпечує підтримку економіки на

такому рівні розвитку, який здатний забезпечити нормальну життєдіяльність населення, зокрема його зайнятість та можливості подальшого економічного зростання країни. Термін «безпека» за словником Роберта [17] з'явився наприкінці XII століття і означав спокійний стан душі людини, яка вважала себе захищеною від будь-якої небезпеки. Етимологія терміна розширювалася, і в XVII-XVIII століттях майже в усіх країнах була визнана точка зору, що головною метою держави є гарантування добробуту і безпеки. У слов'янському суспільстві, на думку С.М. Шкарлета [18], поняття «безпека» з'явилося в середині XV століття як реакція на агресивний напад Золотої Орди, а в XVII столітті воно розглядалося як загальнодержавне і загальновизнане поняття. У Європі XVII століття англієць Томас Гоббс (Thomas Hobbes) був одним із перших, хто досліджував питання державної безпеки, розвиток суспільства та особистості через призму їх взаємодії. На його думку, страх перед загрозою власній безпеці змушує людину жити в суспільстві і шукати в ньому засоби колективного захисту від цих загроз. Головний і найосновніший соціальний закон у Гоббса наказує кожній людині досягти миру, в той час як у неї є надія досягти його. Другий природний закон передбачає, що за згоди інших людина повинна відмовитися від права на свої речі, оскільки це необхідно для миру та самооборони. Решта природних законів, за Гоббсом, можна звести до одного правила: «Не роби іншим того, чого не хочеш, щоб робили тобі» [19].

У XX столітті використовувалося поняття «національна безпека». У 1904 р. Теодор Рузвельт у Посланні президента до Конгресу США обґрунтував необхідність використання військових сил у районі майбутнього Панамського каналу з метою забезпечення інтересів національної безпеки [20]. Загалом, термін «національна безпека» на Заході є одним із узагальнених формулювань поняття безпеки і визначає стан, при якому життєво важливі політичні, економічні, соціальні, екологічні, духовні, військові та інші інтереси країни (нації) добре захищені. Потім у процесі пошуку нових рішень, здатних вивести американську економіку з глибокої економічної кризи 1929-1933 рр. Т. Рузвельт використовує поняття «економічна безпека», яке має на увазі створення умов для нормалізації та

стабілізації ситуації.

Роль і місце ФБПСЕ у забезпеченні ФЕБ держави представлена на рис.1. 2.

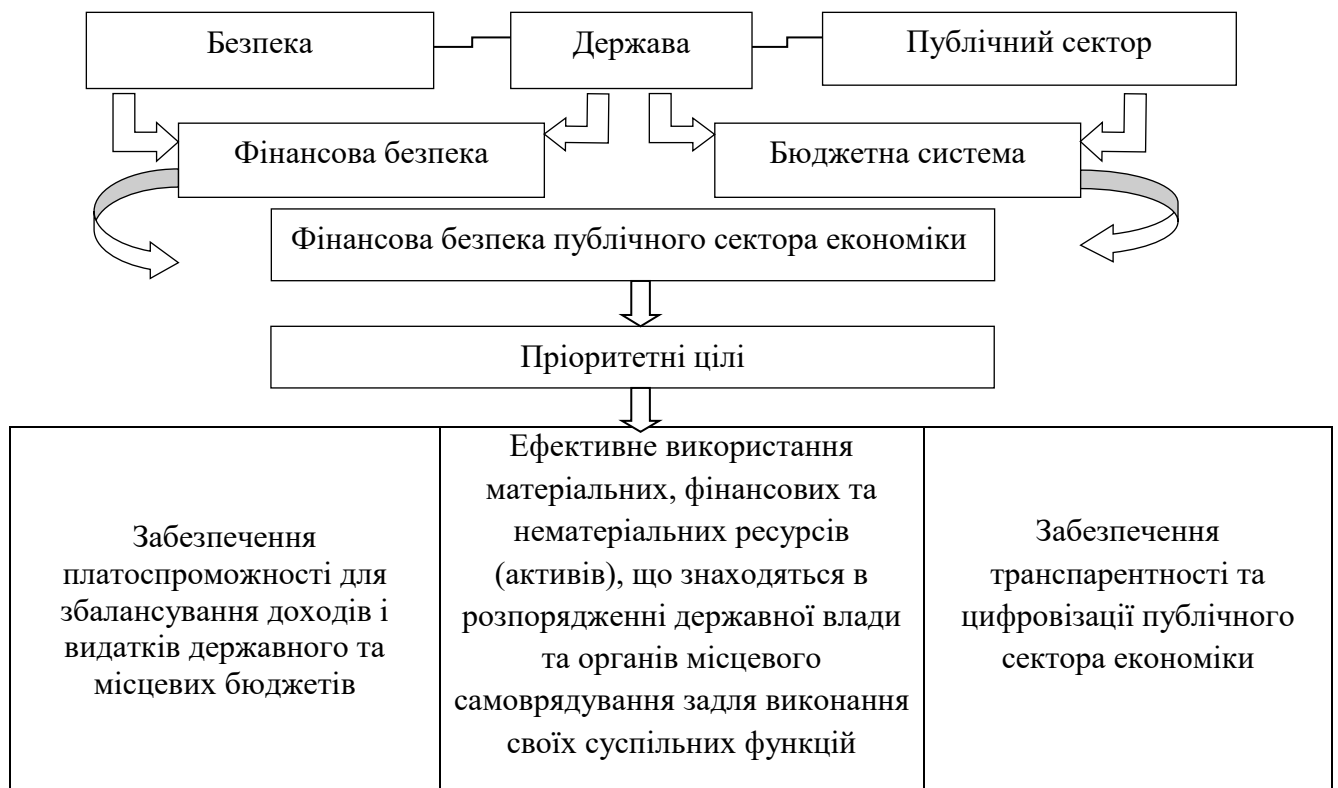

Рисунок 1.2 – Роль і місце ФБПСЕ у забезпеченні ФЕБ держави

У сучасній Україні, а саме в ст. 17 Конституції України визначено необхідність безпеки в різних сферах суспільного життя, у тому числі в економічній [21]. Відповідно до законодавства України, а саме Методика розрахунку рівня економічної безпеки України від 29 жовтня 2013 р. N 1277 фінансова безпека визначається як « стан фінансової системи країни, за якого створюються необхідні фінансові умови для стабільного соціально-економічного розвитку країни, забезпечується її стійкість до фінансових шоків та дисбалансів, створюються умови для збереження цілісності та єдності фінансової системи країни» [22].

Слід зазначити, вивчення дослідниками, практиками та експертами сутності фінансового забезпечення в контексті соціально-економічного розвитку держави зосереджено на проблемах збалансованості доходів і видатків державного та місцевих бюджетів, аналізу та оцінки фіскальних ризиків, законності та доцільності

використання бюджетних коштів, що забезпечують пріоритети національної безпеки. Аналіз економічної літератури свідчить про те, що спектр цього визначення варіюється від розуміння фінансової безпеки як особливого стану платоспроможності уряду для реалізації його функцій з урахуванням збалансованості доходів і видатків державного та місцевих бюджетів [23,24,25,26]; до оцінки забезпечення державного та місцевого боргу [27].

Таким чином, ФБПСЕ у забезпеченні ФЕБ держави являє собою особливий стан платоспроможності державних та місцевих органів влади, що гарантують: збалансованість доходів і видатків державного бюджету та бюджетів ОТГ; ефективне використання фінансових ресурсів бюджетної системи при виконанні функцій держави та місцевого самоврядування (забезпечення національної безпеки та оборони, громадська безпека, фінансування науки, освіти, культури та охорони здоров'я; економічна діяльність, соціальний захист і т.д.) забезпечуючи транспарентність та цифровізацію публічного сектору економіки.

1.2. Концептуальна основа фінансової безпеки публічного сектору економіки

Сучасна ФБПСЕ характеризується, перш за все, відкритістю, публічністю та діджиталізацією даних та показників. Класифікація цифрових інструментів, що застосовуються в Україні і які прямо чи опосередковано впливають на процес формування та реалізацію ФБПСЕ розкриті в науковій праці [28]. Систематизація інструментів представлена в додатку А таблиця А.3. Слід погодитися з логікою автора [28] про важливість реалізації принципу транспарентності та цифровізації в управлінні державними фінансами, а отже і в управлінні ФБПСЕ. По-перше: це довіра до Уряду; по – друге: це ефективний інструмент впливу громадськості у плануванні і виконанні бюджету орієнтованого на результат; по – третє: використання інструментів діджиталізації підвищує загальну інформаційну

грамотність населення; по – четверте: реалізація ФБПСЕ на цифровій основі сприятиме відкритості та прозорості загальній системі управління державними фінансами.

Не менш важливий фактор впливу на ФБПСЕ в умовах сьогодення є врахування гендерного фактору на основі гендерно-орієнтованого бюджетування. Як зазначають експерти [29,30] у плануванні та виконанні державного бюджетів та ОТГ органи влади повинні водночас забезпечувати потреби різних соціальних груп жінок та чоловіків. При забезпеченні соціальних гарантій населенню, утримання установ і закладів соціально-культурної сфери, розвитку наукомістких технологій, на наш погляд, слід застосовувати гендерно-орієнтоване бюджетування на етапі формування загальної концепції ФБПСЕ. Саме програмно-цільовий метод бюджетного процесу дозволяє врахувати потреби жінок та чоловіків і тим самим фокусує пріоритетні цілі і задачі ФБПСЕ в межах конкретного розпорядника бюджетних коштів. Духовно-культурні фактори ФБПСЕ, перш за все, зумовлені традиціями, звичаями, соціальними стереотипами, історичним минулим, культурною спадщиною нації.

Враховуючи вищезазначене, наголосимо на тому, що сучасна фінансова система повинна базуватися на модернізованій доктрині оборонної безпеки, фінансовою основою якої є концепції ФБПСЕ, яка має систему цілей і завдань, принципів її реалізації, визначаючи стратегічні пріоритети сталого економічного зростання та забезпечення ФЕБ держави. Вивчення ендогенних можливостей соціально-економічного розвитку держави на основі підвищення фіскальної спроможності державного бюджету та бюджетів територіальних громад, збільшення резервів фіскального простору економічних суб'єктів господарювання, нарощування інноваційно-інвестиційного потенціалу країни в умовах децентралізації влади повинно забезпечувати реалізацію ФБПСЕ держави та її пріоритетів з урахуванням стратегій розвитку міст, селищ та сіл, першочергового розвитку депресивних територій країни відповідно до стаття 10 п. 5 Закону України «Про засади державної регіональної політики» № 156- VIII від 05.02.2015[31]. Саме підвищення фіскальної спроможності регіонів повинно стати фундаментальним

структуро - формуючим компонентом ефективної ФБПСЕ держави. Тому і виникає необхідність у науковому дослідженні та розробці сучасної концептуальної основи ФБПСЕ у забезпечення ФЕБ держави, обґрунтуванні смарт - напрямів економічного розвитку та підвищення рівня добробуту населення на основі застосування механізмів нарощення доходної бази державного та місцевих бюджетів, оцінки фіскальних ризиків та аналізу їхнього впливу на економічне зростання, здійснення заходів щодо активізації розвитку підприємницьких структур шляхом покращення інвестиційного клімату.

Аналіз спеціальної літератури [21,23,29,32-39] та систематизація наукових поглядів дозволила сформулювати авторський підхід до формування концептуальної основи ФБПСЕ на засадах наукової методології та практики (додаток А рисунок А.1).

Фундаментальну основу концепції ФБПСЕ становлять такі елементи як: об'єкт, суб'єкти ФБПСЕ, її види, функції, які вона виконує, принципи, завдяки яким відбувається реалізація ФБПСЕ і, відповідно до яких, формуються пріоритетні цілі, завдання, критерії.

Слід зазначити, потужним елементом сучасної концепції ФБПСЕ виступає фінансовий механізм, який входить до складу бюджетного та фінансового механізму держави. Звісно, дієвий фіскальний механізм передбачає набір таких фіскальних методів, форм, важелів, інструментів, стимулів, санкцій які дозволять здійснювати фіскальне забезпечення сталого соціально-економічного розвитку в державі. Так, аналіз наукових праць [40-41] дозволив виділити методи ФБПСЕ, до яких належить бюджетне планування, прогнозування, програмування, регулювання, нормування та контроль. Повністю погоджуємося з висновками науковців [42-43] про те, що на відміну від методів, форми реалізації бюджетного, а отже, фіскального механізму пов'язані з рухом бюджетного фонду, зокрема, мобілізацією доходів, фінансування витрат, перерозподілом коштів в системі міжбюджетних відносин. Застосування методів та форм неможливе без відповідних важелів, таких як: доходи і витрати бюджету, міжбюджетні, офіційні трансфери і т.д.

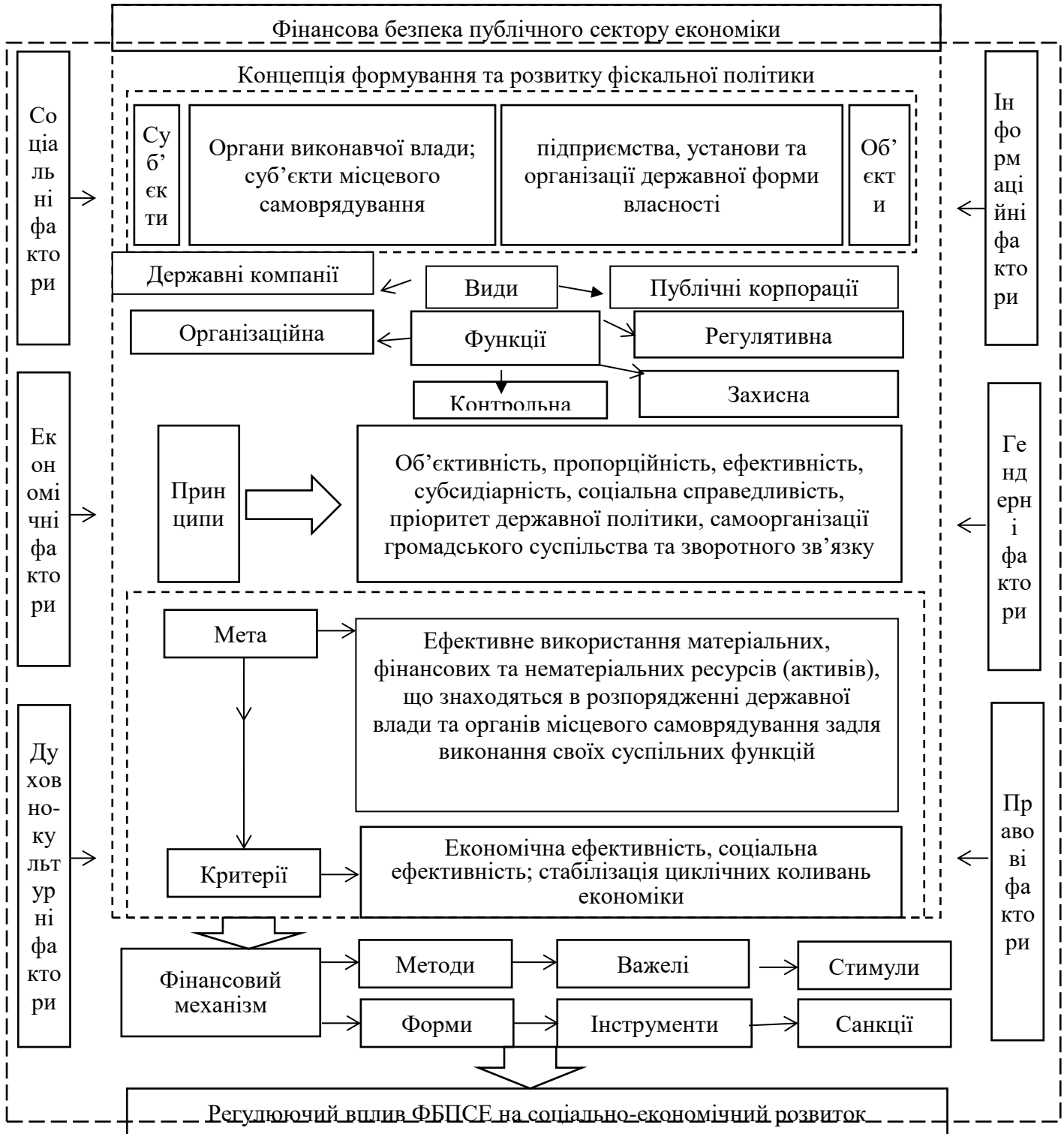

Рисунок А.1 – Сучасний погляд на концептуальну основу ФБПСЕ в умовах забезпечення ФЕБ держави

В свою чергу, кожний із важелів наділений сукупністю інструментів. До інструментів відносять [32,33,40,41,44]: елементи податків, норми амортизації,

видатків, ставки податків, обов'язкових зборів і платежів, неподаткових платежів; ставки заробітної плати; розміри стипендій, соціальних виплат; проценти за кредит, проценти та інші види плати за користування державними позиками тощо.

Також специфічну роль у фінансовому механізмі відіграють стимули, до яких відносять [32,33,40,41,44]: податкові пільги, бюджетні кредити, фінансову підтримку та допомогу, фінансування окремих видів видатків, та інше. В той же час, будь-яка система стимулювання передбачає застосування економічних санкцій.

Таким чином, публічний сектор економіки включає державну власність або контроль, а не прості функції, і, таким чином, включає, наприклад, здійснення публічної влади або реалізацію державної політики. У вигляді концентричних кіл основна державна служба в центральних і субнаціональних урядових установах визначає внутрішнє коло державного сектору. У цьому випадку відмінність державного сектору від приватного сектору відносно проста – це очевидно з точки зору трудових відносин і права здійснювати державну владу. Наступне коло включає низку різних квазіурядових установ, які, однак, знаходяться за межами прямої підзвітності всередині уряду. Приклади варіюються від соціального забезпечення коштів агентствам регіонального розвитку. Зовнішнє коло наповнене державними підприємствами, якими зазвичай володіє держава або більшість акцій.

Фінансова безпека держави є особливо важливою складовою, яка може проявлятися на багатьох різних рівнях. Найважливіша з них – фінансова забезпеченість. Цей аспект безпеки є актуальним, оскільки в сучасних економіках гроші є ключовою цінністю. Тому фінансова безпека держави є складовою економічної безпеки, але водночас її ключовою детермінантою. Рівень фінансової безпеки, який, найпростіше кажучи, є здатністю залучати кошти за потреби, залежить від ряду факторів, найважливішими з яких є стабільність фінансового сектору, розмір державного боргу, а також розмір і структура валютних резервів країни.

2 НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПУБЛІЧНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

2.1 Аналіз середовища фінансової безпеки публічного сектору економіки

Оцінка ФБПСЕ потребує удосконалення системи, так як знаходиться у кризовому стані. Тому доцільно проаналізувати середовище фінансової безпеки публічного сектору економіки, для того щоб визначити всі негативні та позитивні сторони. Аналіз буде виконуватися на основі даних доходів та видатків Державного бюджету з 2012-2021 рр.[45,46]. Проведений аналіз показників стану публічних фінансів України показав наступні результати (рис.2.1-2.2).

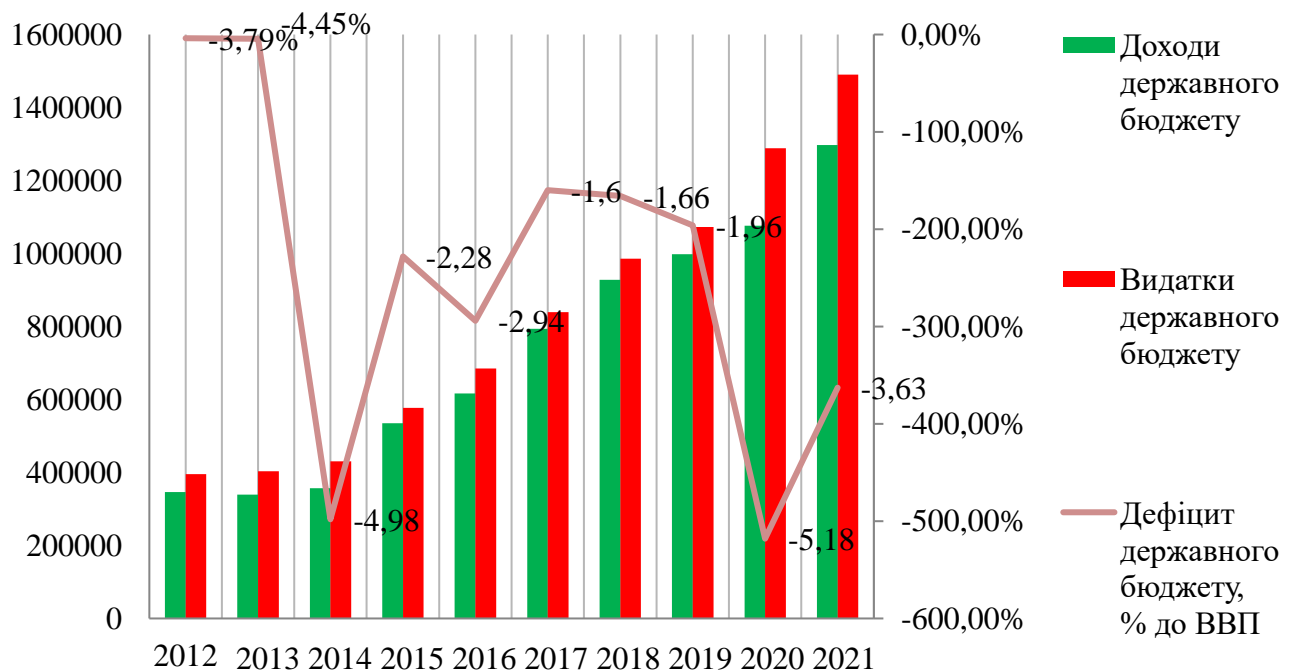

Рисунок 2.1 – Основні показники стану публічних фінансів України з 2012-2021 рр., млн. грн.

Якщо у 2012 році дефіцит Державного бюджету України склав 3,79% ВВП, то з 2015-2019 роках не перевищував 2,94%, а у 2020 році склав найбільше за аналізований період 5,18%. У аналізі показників публічних фінансів

простежується: доходи найменше становили на 2013 рік у розмірі 339180,3 млн. грн., у наступних періодах тенденція засвідчила поступове зростання до 1296852,9 млн. грн. на 2021 рік. Видатки Державного бюджету поступово зростали: на 2016 рік становили 684743,4 млн. грн., а вже на кінець аналізованого періоду спостерігалися у розмірі 1490258,9 млн. грн. Така ситуація в країні свідчить про, зростання інфляції, безробіття, нестабільністю в країні, зростанням видатків до бюджету та інші ряд факторів.

Державний борг за весь аналізований період мав тенденцію до зростання [47]. На 2012 рік простежувався у розмірі 399218,23 млн. грн., що становить у 9% до ВВП. У 2014 році економіка країни зазнала спадку, через ряд факторів, зокрема війна на Сході України, окупація Криму та інше, тому борг становив понад 947030,47 млн. грн.

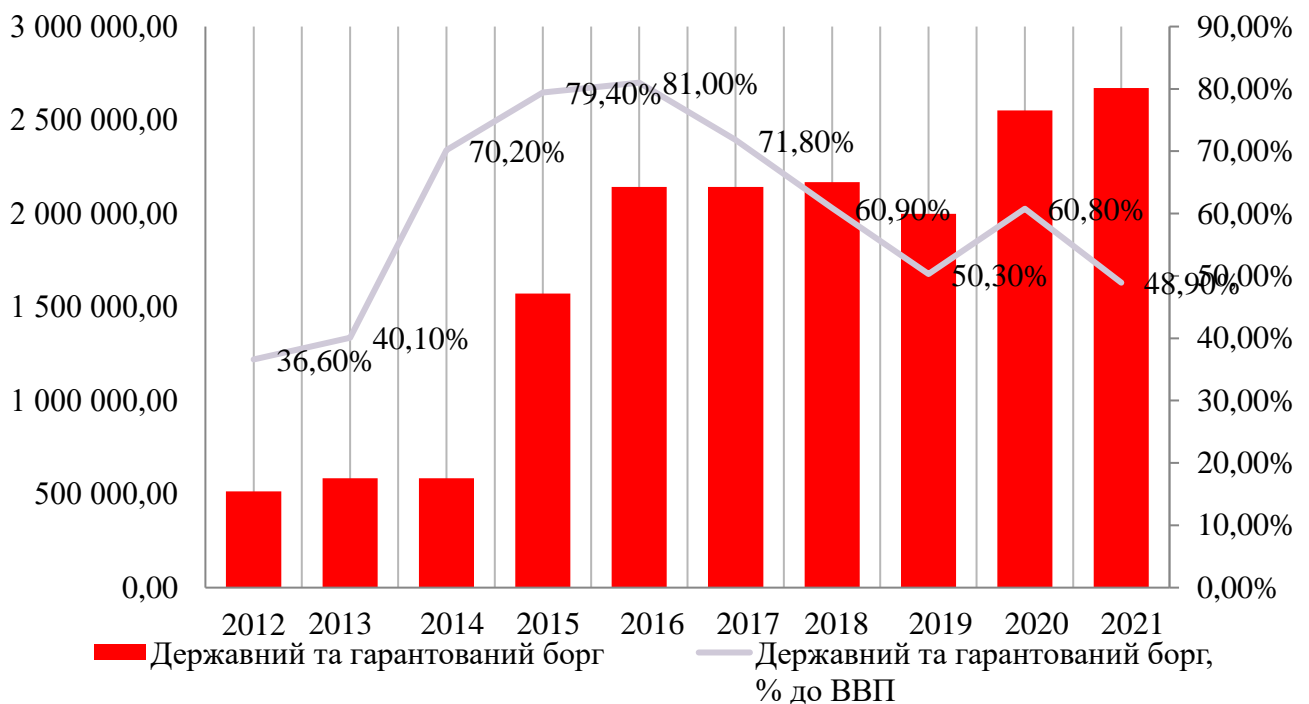

Рисунок 2.2 – Динаміки державного та гарантованого державою боргу з 2012-2021 рр., млн. грн.

На кінець аналізованого періоду державний борг та гарантований борг становив 2671827,6 млн. грн., 48,9% до ВВП. На 2016 рік зафіксовано найбільший

ВВП 81,00%.

Системно підійдемо до аналізу доходів та видатків державного бюджету [48,49], а також проаналізуємо міжбюджетні трансферти з 2012 по 2021 роки (рис. 2.3).

У 2012-2018 роках загальний обсяг міжбюджетних трансфертів становив 30-35% видатків державного бюджету, або 50-60% видатків місцевих бюджетів. З 2019 році міжбюджетні трансферти становили 260302 млн. грн., де видатки державного бюджету становили 1072891,5 млн. грн. Зокрема, у наступних періодах відбувалося зниження коштів, у вигляді трансфертів та досягли на 2021 рік у розмірі 202733,3 млн. грн.

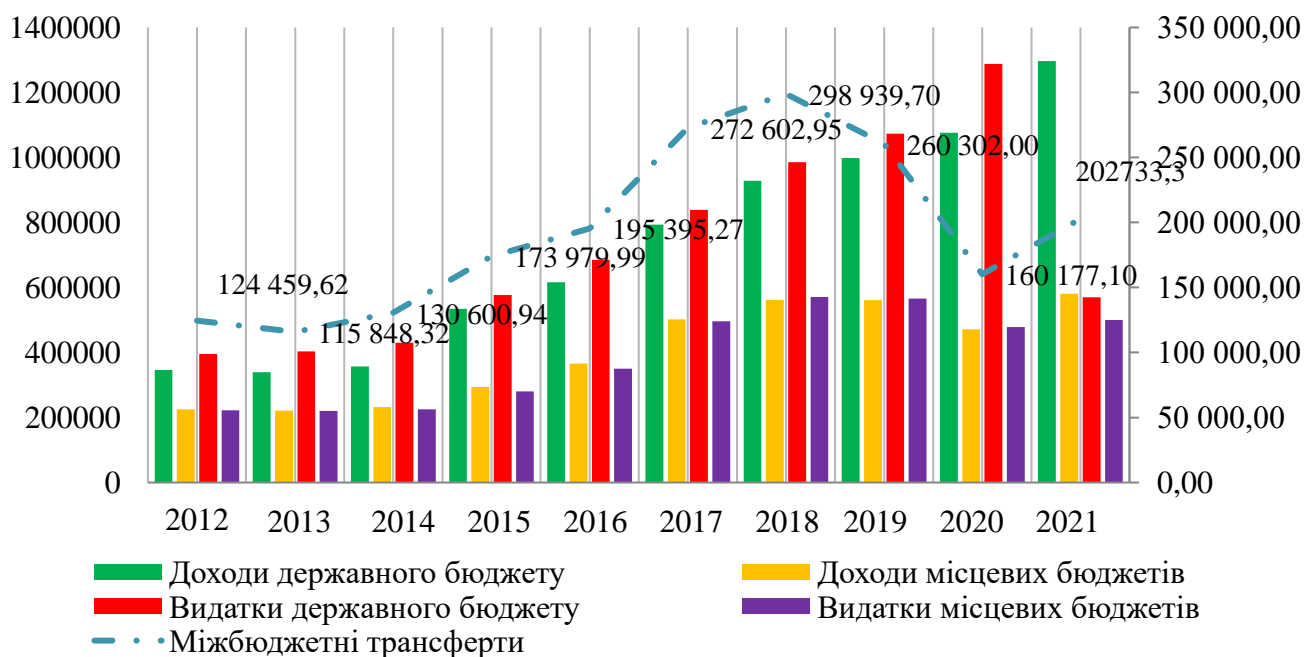

Рисунок 2.3 – Динаміка державного та місцевих бюджетів в Україні з 2012-2021 рр., млн. грн.

Такий високий рівень міжбюджетного перерозподілу коштів спричиняє їх розподіл між різними рівнями бюджетної системи, уповільнення цільового використання та високі витрати на обслуговування їх обігу, що наразі призводить до обмеження потенційного рівня їх ефективності.

Важливий вплив на ФБПСЕ мають показники запозичення та погашення

державного боргу [50], тому доцільно проаналізувати з 2012-2021 роки (табл. 1.2).

Таблиця 2.1 – Фінансові потоки державного бюджету України: запозичення та погашення державного боргу з 2012-2021 роки, млн. грн.

Рік	Найменування показника			
	Запозичення до державного бюджету		Погашення державного боргу	
	внутрішні	зовнішні	внутрішні	Зовнішні
2012	66 832, 36	42 966, 55	-37950,33	-30132,38
2013	108 979, 72	51 896, 09	-41870,59	-37966,40
2014	227 621, 18	95 032, 26	-68043,94	-52775,84
2015	98 980, 98	415177,99	-93817,85	-336081,42
2016	246 410, 25	61 301, 88	-105297,51	-9047,86
2017	375 774, 06	103 475, 43	-297265,49	-66492,29
2018	176573,70	112457,40	-167039,40	-67024,40
2019	349141,50	80249,80	-261926,10	-83863,70
2020	396520,90	250847,30	213007,80	-145742,10
2021	410054,80	-441085,30	-343489,80	-97595,50

З 2012-2021 роки спостерігалася тенденція перевищення запозичень до державного бюджету над погашеннями державного боргу. Так, внутрішні запозичення державного бюджету перевищують зовнішні. На 2015 рік демонструвалося зменшення внутрішніх запозичень до 98980 млн. грн., а зовнішніх запозичень до 415177 млн. грн.

На 2020 рік внутрішні запозичення досягаються найбільшого значення 39650,90 млн. грн., де зовнішні запозичення становили 250847,30 млн. грн. Внутрішні погашення найбільше становили на 2017 та 2021 роки, відповідно - 297265,49 млн. грн. та -343489,8 млн. грн., зовнішні погашення мали найбільше на 2015 та 2020 роки, відповідно -336081,42 млн. грн. та -145742,10 млн. грн. Зазнали зменшення зовнішні погашення у 2016 році до -9047,86 млн. грн.

Наступним етапом більш детально розглянемо показники Державного бюджету України [48]. За досліджуваний період спостерігається позитивна динаміка в обсягах надходжень до державного бюджету, оскільки обсяг доходів з 2012 року поступово зростає, хоча у 2019 році мало місце скорочення обсягів податкових надходжень до 270545,79 млн. грн. Неподаткові надходження мали нестабільну динаміку, так найменше значення спостерігалася на 2019 рік у розмірі 26108,45 млн. грн., проте на 2021 рік зросли до 175358 млн. грн. На 2017 рік

особливо зростають офіційні трансфери, що супроводжувалося великою кількістю зростанням дотацій та субвенцій від зарубіжних країн та міжнародних організацій (рис. 2.4).

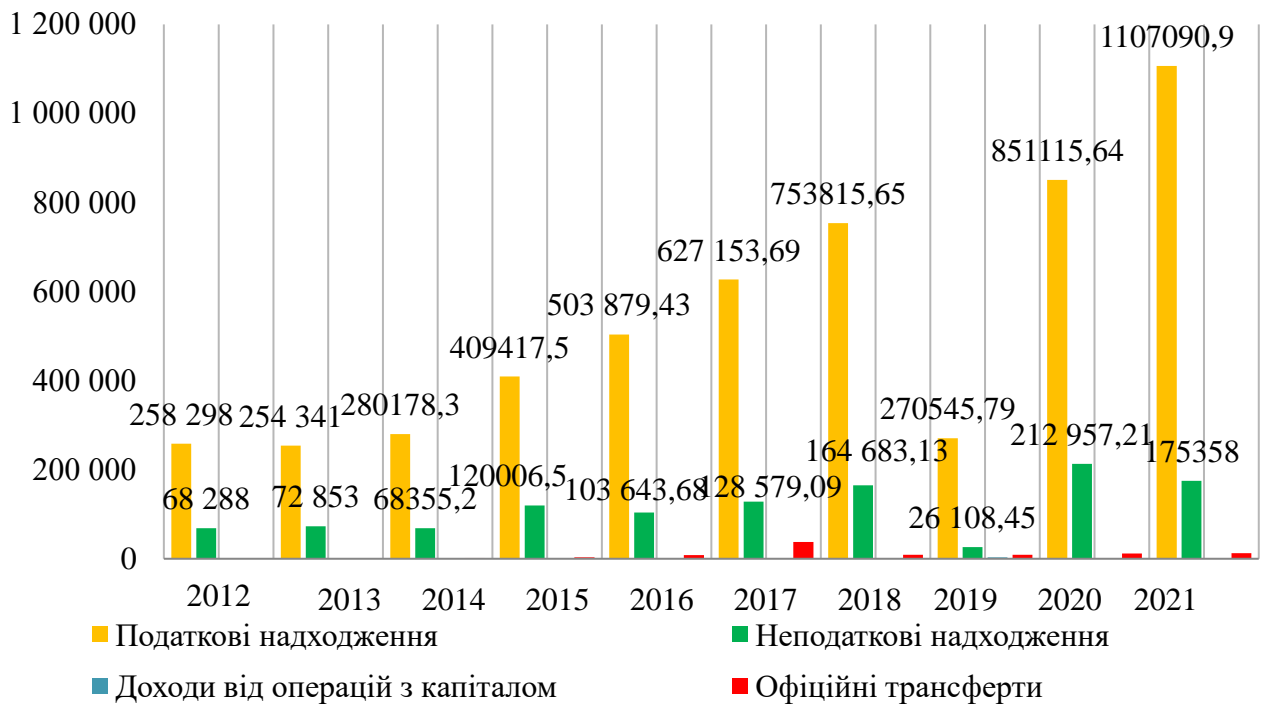

Рисунок 2.4 – Динаміка доходів Державного бюджету з 2012-2021 рр., млн.. грн.

Доходи від операцій з капіталом становили невелику частку. Так, на початок аналізованого періоду становили 1200 млн. грн., проте у наступних періодах ситуація змінюється, що призводить до зменшення надходжень, лише на 2019 рік становили 2928,83 млн. грн. Така ситуація свідчить про зниження надходжень від продажу основного капіталу, податків на фінансові операції та операції з капіталом.

Системно перейдемо до більш детального аналізу податкових та неподаткових надходжень Державного бюджету України з 2012-2021 рр. (рис. 2.5-2.6).

Тенденція засвідчила, що в структурі податкових надходжень переважають найбільше внутрішні податки на товари та послуги, зокрема: на 2014 рік мали 181717 млн. грн., а вже на 2021 рік у розмірі 698940,40 млн. грн. Податки на доходи,

на прибуток та на збільшення ринкової вартості мали стабільне зростання та досягли на кінець аналізованого періоду до 285307 млн. грн., що є позитивним моментом для публічного сектору економіки.

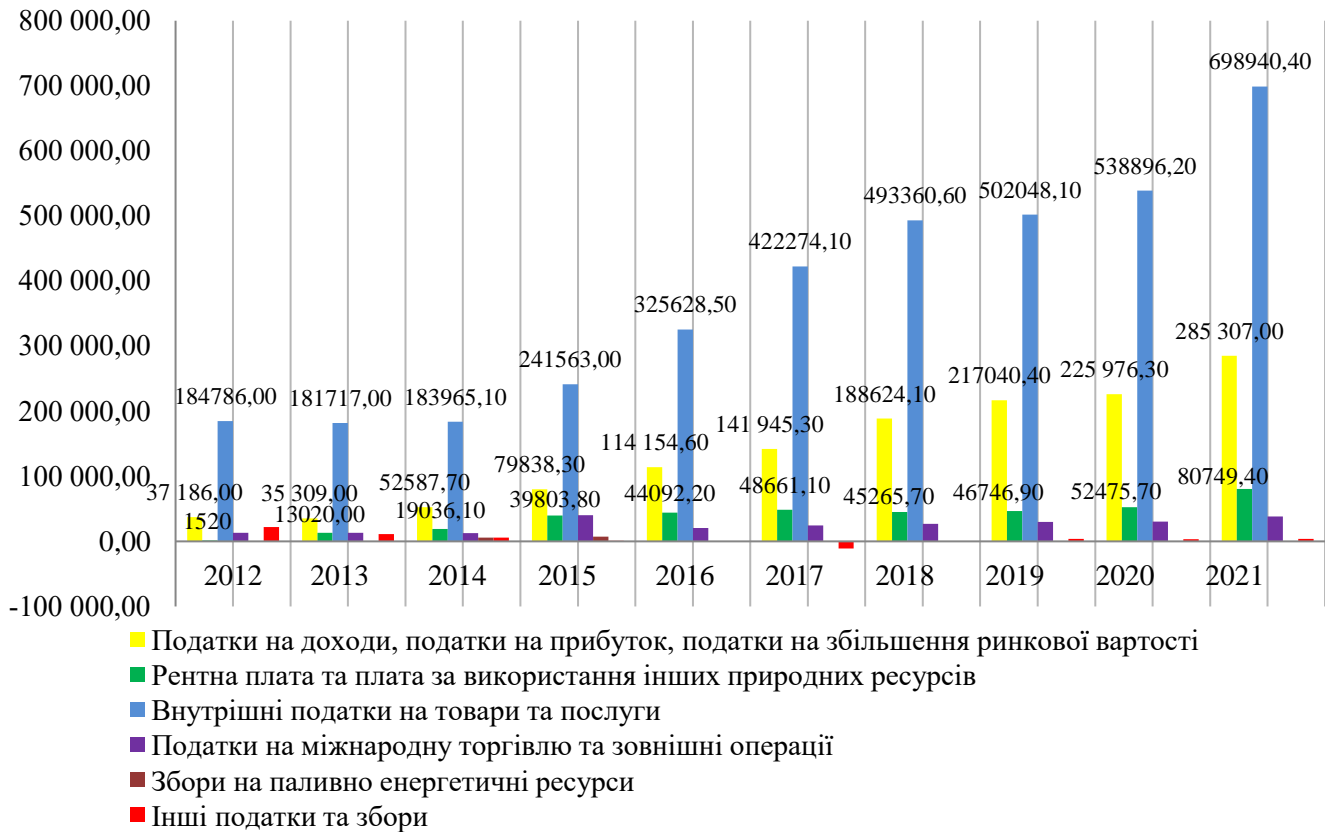

Рисунок 2.5 – Динаміка податкових надходжень Державного бюджету з 2012-2021 рр., млн. грн.

Рента плата та плата за використання інших природних ресурсів суттєво зростала до 2017 року та досягла розміру 48661,10 млн. грн., у наступних періодах демонструвалося зменшення за рахунок нестабільної становища в країні, але на 2021 рік ситуація покращилася та мали значення 80749,40 млн. грн.

За аналізований період неподаткові надходження мали нестабільну ситуацію. Так, доходи від власності та підприємницької діяльності мали найменше значення на 2014 рік 28469,30 млн. грн., а найбільше демонструвалося на 2020 рік 119155,90 млн. грн., проте на 2021 рік спостерігалось суттєве зменшення до 56021,9 млн. грн., що свідчило про велику кількість закриття малих та середніх бізнесів.

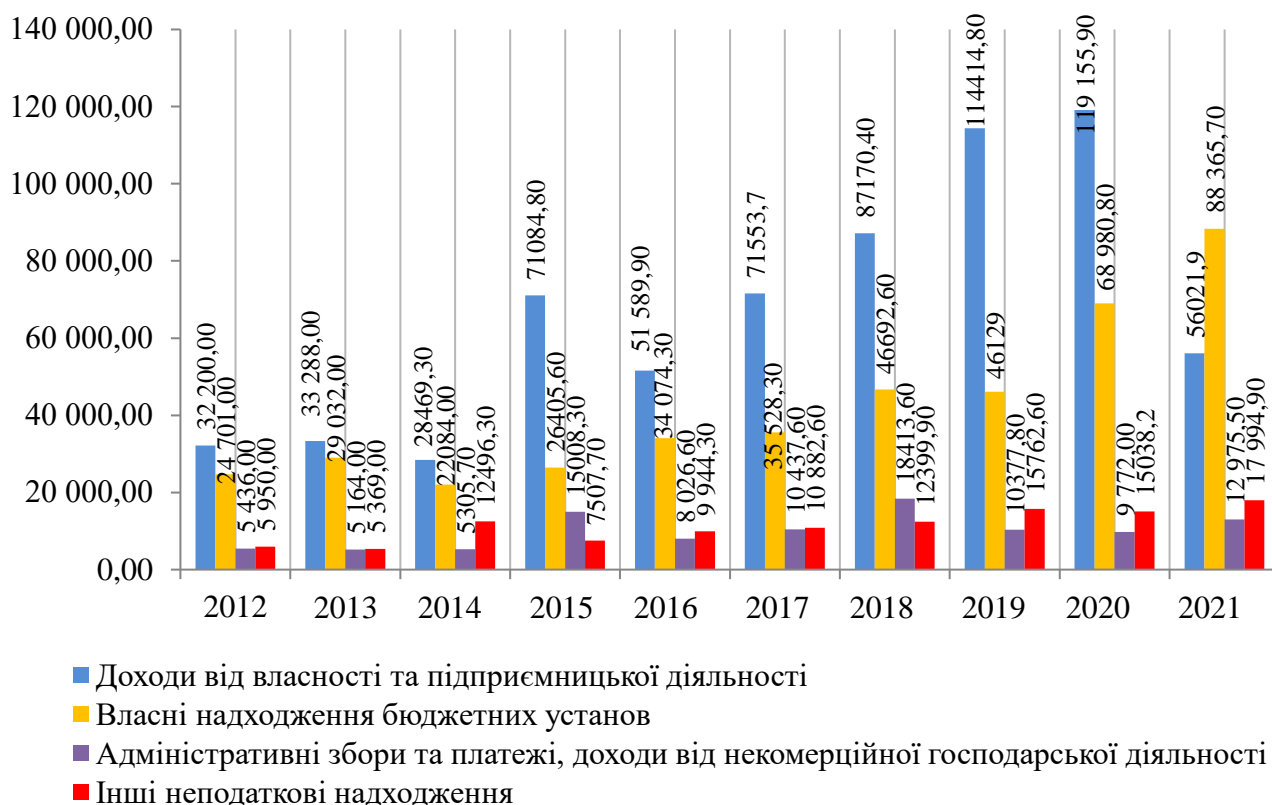

Рисунок 2.6 – Динаміка неподаткових надходжень Державного бюджету з 2012-2021 рр., млн. грн.

На 2014 показник власні надходження бюджетних установ мали найнижче значення 22084 млн. грн., проте в наступних періодах спостерігалось поступове зростання та досягли на 2021 рік 88365,70 млн. грн., що є найбільшою часткою серед інших неподаткових надходжень. Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності зазнавали зниження в декількох періодах, зокрема: 2013, 2016 та 2020 роки, що свідчить про спад економіки, зростання інфляції та інше.

Таким чином, податкові та неподаткові надходження Державного бюджету України на 2012-2021 роки мали нестабільну ситуацію, проте на кінець аналізованого періоду ситуація стабілізувалася.

Видаткова частина Державного бюджету України відіграє суттєву роль, тому доцільно проаналізувати її з 2012-2021 рр. (рис. 2.7).

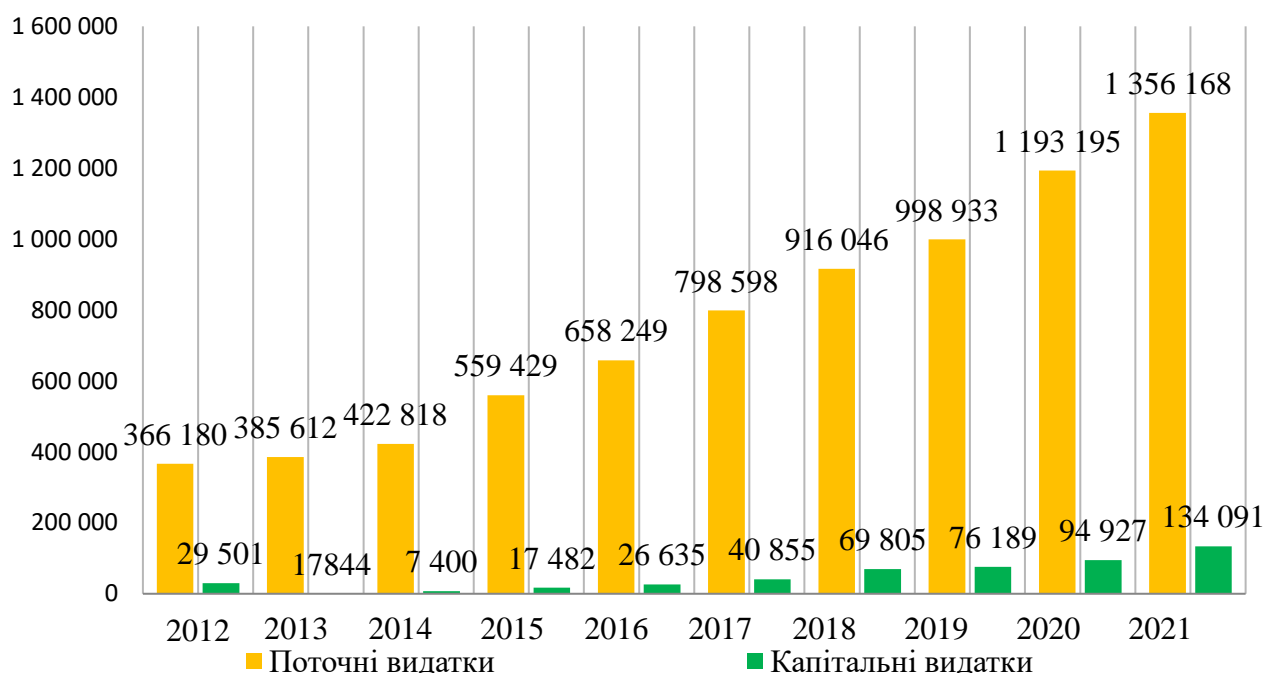

Рисунок 2.7 – Динаміка видатків Державного бюджету з 2012-2021 рр., млн. грн.

На початок аналізованого періоду капітальні видатки демонстрували нестабільні значення, але з 2015 року ситуація стабілізувалася і тенденція засвідчила поступове зростання. Поточні видатки за весь аналізований період зросли майже на 30%, що свідчить про значне фінансування підприємств, установ та організацій (зокрема відбулося зростання показників видатків на оплату праці і нарахування на заробітну плату та поточні трансферти).

На завершальному етапі для кращого розуміння середовища ФБПСЕ доцільно проаналізувати доходи та видатки Державного бюджету України окремо за 2022 рік. На 01.10.2022 Міністерство фінансів України затвердило доходи у розмірі 1251823,1 млн. грн., видатки у розмірі 1746859,5 млн. грн., де маємо дефіцит у розмірі -495036,4 млн. грн.

Динаміка доходів та видатків Державного бюджету України на 1.10.2022 за найбільш вагомими показниками представлена на рисунку 2.8-2.9 [48,49]

На сьогоднішній час найбільше надходжень до Державного бюджету мали податкові надходження, зокрема: 45% (410544,4 млн. грн.) становлять внутрішні податки на товари та послуги та 21% (192388,2 млн. грн.) податки на доходи,

прибуток.

Рисунок 2.8 – Діаграма доходів Державного бюджету
на 01.10. 2022 рік, %

15% (132036,8 млн. грн.) становлять неподаткові надходження це власні надходження бюджетних установ. Доходи від власності та підприємницької діяльності становлять 8 % (67538,8 млн. грн.) та 7% (64407,2 млн. грн.) становить рента плата.

У видатковій частині діаграма демонструє такі витрати: 37 % (642924,1 млн. грн.) становить оплата праці і нарахування на заробітну плату; 27% (468821,4 млн. грн.) використання товарів та послуг; 20% (355444,2 млн. грн.) соціальне забезпечення. Найменше у структурі видатків ставлять: 7% (127407 млн. грн.) поточні трансфери та 6% (108781 млн. грн.) обслуговування боргових зобов'язань.

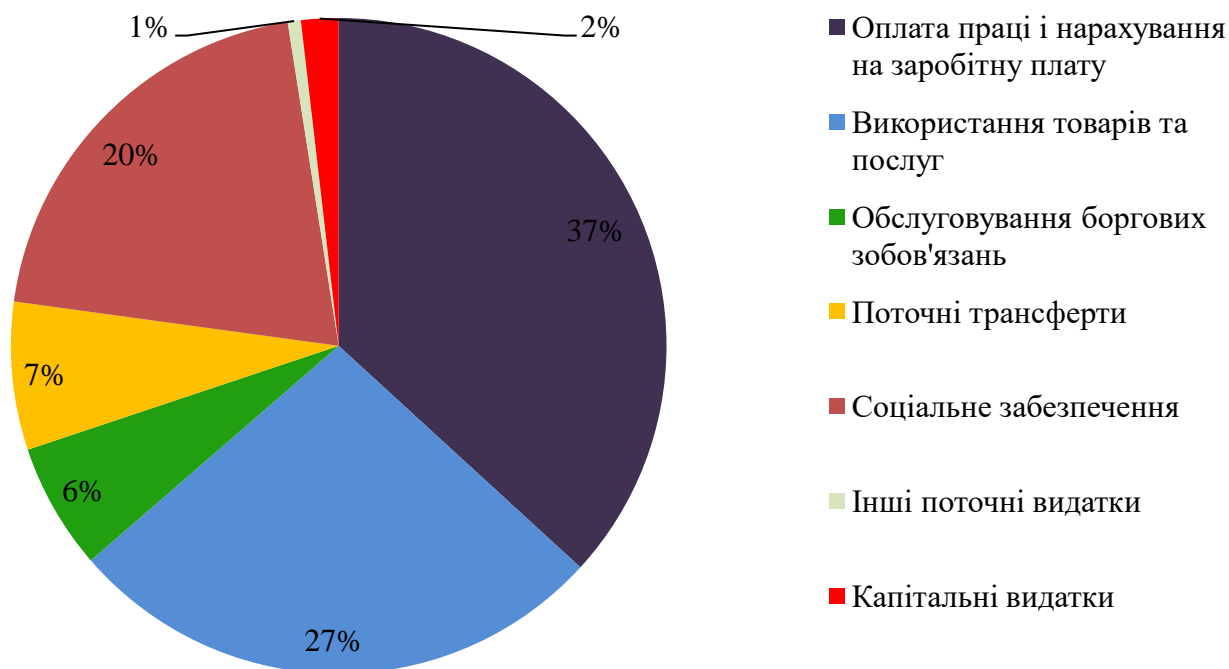

Рисунок 2.9 – Діаграма видатків Державного бюджету
на 01.10. 2022 рік, %

На 01.10.2022 рік у дохідній частині Державного бюджету власні надходження бюджетних установ зросли майже на 60 % та у видатковій частині поточні видатки зросли на 30% порівнюючи з 2021 роком.

Таким чином, звітність про Державний бюджет України важлива для повного розуміння потенційних загроз ФБПСЕ країни та комплексного підходу до оцінки ефективності України. Це дозволяє провести оцінку фінансової безпеки в державі та визначити систематичні взаємозв'язки та взаємодії між секторами. Також, це може сприяти кращому розумінню справжнього стану публічного сектору, побудувати підтримку розсудливої політики, призвести до кращого зменшення загроз та сприяти кращому реагуванню політики. Адже, фінансова безпека протягом тривалого часу розглядалася як результат роботи кількох фінансових систем: банківської, платіжної, кредитної та все частіше фінансових технологій. Однак фінансові системи самі по собі не можуть забезпечити фінансову безпеку для всіх.

2.2 Підходи до оцінки ефективності фінансової безпеки публічного сектору економіки та напрямки її підвищення

Методичні підходи до оцінки ФБПСЕ ґрунтуються на трьох основних методологіях. Перший запроваджений у 2003 році науковцем С. Пиріжковим та має назву «Методичні рекомендації щодо оцінки рівня економічної безпеки України». Наступний «Методика розрахунку рівня економічної безпеки України Міністерства економіки України» 2007 рік проте втратила чинність. У 2013 році запровадили останній метод, замість попереднього «Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України Міністерства економічного розвитку і торгівлі України» [51].

Проаналізовані методичні рекомендації є чинними на даний момент, найбільш сучасними, порівняно з попередніми, враховують найактуальніші ризики та загрози фінансовій безпеці, ґрунтуються на новому вдосконаленому методі стандартизації показників, який передбачає виокремлення 5 порогових (характерних) значень. Недоліками методичних рекомендацій (Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2013) є значна складність пошуку офіційних статистичних даних та показників на їх основі, а також відсутність вільного доступу, в тому числі в Інтернеті, будь-які аналітичні результати щодо розрахунку рівня фінансової безпеки.

Доцільно розглянути основні напрямки підвищення фінансової безпеки [52]:

- посилення обороноздатності і безпеки держави;
- розвиток агропромислового комплексу;
- формування чистого та безпечного довкілля;
- розвиток адміністративних послуг та їх цифровізація;
- посилення енергонезалежності;
- створення ефективної та досконалої системи здійснення соціальної підтримки та пенсійного забезпечення населення;
- забезпечення якісної, сучасної, доступної й інклюзивної освіти;

- забезпечення якісного рівня медицини;
- підвищення рівня прозорості в управлінні державними фінансами.

Наступним етапом розглянемо рівні на яких базується ефективність ФБПСЕ:

- визначення кількісних вимірів параметрів, які називаються індикаторами;
- розроблення граничних значень обраних показників;
- розрахунок показників, аналіз динаміки отриманих даних та їх порівняння з граничними значеннями;
- висновки щодо поточного стану ФБПСЕ, що дозволяють визначити загрози, що впливають на її рівень, з метою подальшого розроблення заходів щодо їх запобігання та уникнення.

Систематично підійдемо до розгляду основних методів оцінки публічного сектору економіки, таблиця 2.2.

Таблиця 2.2 – Методи оцінки публічного сектору економіки [53]

Методи	Пояснення
метод оцінки динаміки основних показників	базується на аналізі часових рядів основних показників шляхом порівняння темпів їх зростання за тривалий період
метод граничних значень показників	ґрунтується на порівнянні фактичних значень показників із нормативними значеннями, виявлені відхилення дозволяють оцінити рівень фінансової безпеки держави
графічний метод	дозволяє визначити рівень фінансової безпеки для великої кількості підприємств одночасно, а також наочно відобразити підприємство з найкращим фінансовим станом щодо фінансової безпеки
SWOT аналіз	дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони держави, а також можливості та загрози
метод експертної оцінки	слугує для опису кількісних та якісних характеристик фінансової безпеки як процесу та явища

Метод оцінки ФБПСЕ обирається з урахуванням мети та завдань оцінки, особливостей діяльності держави, наявності необхідної інформації та інших об'єктивних факторів

Оскільки у відкритих джерелах інформації відсутні аналітичні дані Міністерства економічного розвитку і торгівлі України щодо розрахунків показників фінансової безпеки України [54], існує нагальна потреба у проведенні

аналітичного дослідження динаміки та структури фінансової безпеки України, а саме оцінка бюджетної та боргової безпеки. Розрахунок рівня фінансової безпеки держави на основі Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України (2013 р.) представлено в таблиці 2.3-2.4 та складено на основі вихідних даних Національного банку України, Міністерства фінансів України та Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [46, 55-58].

Таблиця 2.3 – Оцінка показників боргової безпеки з 2012-2021 рр.

Рік	Найменування показника				
	Відношення державного та гарантованого державою боргу до ВВП, %	Відношення валового зовнішнього боргу до ВВП, %	Середньозваже на дохідність ОВДП на первинному ринку, %	EMBI (Emerging Market Bond Index) Україна	Відношення офіційних міжнародних резервів до валового зовнішнього боргу, %
2012	35,33	73,73	12,94	582,30	18,23
2013	38,36	74,58	13,13	556,10	14,37
2014	69,35	93,85	13,98	448,20	6,01
2015	79,06	129,26	13,07	586,20	11,3
2016	80,90	120,53	9,16	667,60	13,81
2017	71,77	102,91	10,47	825,50	16,29
2018	60,91	87,63	17,79	749,50	18,15
2019	52,38	78,50	16,93	568,00	20,78
2020	60,80	80,70	10,20	651,00	21,01
2021	48,93	64,60	11,34	721,00	22,10

Таким чином, головними чинниками низького рівня боргової безпеки України у 2012 – 2021 рр. виступили: зростання державного боргу, його неоптимальні обсяги та структура, нестабільний валютний курс, незадовільні темпи зростання ВВП, нестабільність політичної ситуації в країні та незадовільний стан її соціально-економічного розвитку. Також з метою підвищення рівня боргової безпеки потребують удосконалення нормативно-правове забезпечення формування державного боргу та його обслуговування й підвищення ефективності управління державним боргом у тому числі на основі проведення інституційних перетворень [59].

Таблиця 2.3 – Оцінка показників бюджетної безпеки з 2012-2021 рр.

Рік	Найменування показника
-----	------------------------

	Співвідношення дефіциту/профіциту у державного бюджету до ВВП, %	Дефіцит/профіцит бюджетних та позабюджетних коштів сектору державного управління, % ВВП	Рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет, %	Співвідношення загальних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, %
2012	-3,66	-0,51	30,53	7,44
2013	-4,25	0,05	29,08	10,14
2014	-4,92	-0,23	28,74	14,29
2015	-2,27	-0,11	32,79	16,24
2016	-2,94	0,13	32,81	15,80
2017	-1,60	0,03	34,08	14,05
2018	-1,66	-0,21	33,26	12,53
2019	-2,09	-0,67	32,45	12,47
2020	-5,10	-0,16	32,80	14,90
2021	-3,62	0,20	30,40	10,98

Провівши оцінку показників бюджетної безпеки, можна виділити загрози: відношення дефіциту до ВВП з 2015-2019 роки мали оптимальне значення, проте в 2020 році дефіцит був на рівні 5,10%, що свідчить про критичний стан державного бюджету; відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету в 2014, так і в останні роки цей індикатор мав критичні значення – 14,90%, 15,80% та 16,24% відповідно при оптимальному рівні 6%. Це свідчить про те, що держава витрачає непомірну кількість фінансових ресурсів на обслуговування та погашення державного боргу при недостатніх доходах бюджету.

Одним із методів оцінки ефективності фінансової поведінки під час загроз є ступінь досягнення передбачуваної мети та рівень задоволення, отриманого від реалізованого діяння. У фінансовому аспекті ефективність державної соціально-економічної політики можна виміряти шляхом порівняння фінансових вигід і витрат, пов'язаних із здійсненням даної діяльності.

У соціальному аспекті мірилом ефективності фінансової поведінки є досягнутий соціальний статус, що виражається, зокрема, у через рівень споживання, умови життя, рівень задоволення потреб. Когнітивні навички, навички обчислення та фінансові знання у зв'язку з віком людей впливають на заощадження, структуру портфеля та накопичення активів.

На завершальному етапі проведемо оцінку загроз (фіскальних ризиків) державного боргу, дефіциту, загроз в діяльності підприємств публічного сектору економіки. Здійснимо короткострокове прогнозування на три роки вперед з 2022-2024 рр. за методом екстраполяції тренду [60].

Під екстраполяцією тренду розглядаються параметри a та b за лінійною функцією:

$$Y_t = a + bt \quad (2.1)$$

де a – рівень ряду динаміки;

t – порядковий номер періоду;

b – характеризує середню абсолютну швидкість зміни вирівняних рівнів часового ряду [62].

Параметри a та b розраховуються за формулою:

$$a = \frac{\sum y}{n} \quad (2.2)$$

де n – кількість рівнів ряду динаміки [61].

$$b = \frac{\sum y}{\sum t^2} \quad (2.3)$$

Для прикладу проведемо розрахунки дефіциту, визначимо параметри a та b :

$$a = \frac{-600180,50}{5} = -120036,1 \text{ млн. грн.};$$

$$b = \frac{-458023,80}{6} = -76337,30 \text{ млн. грн.}$$

Таким чином, лінійна функція матиме вигляд:

$$Y_t = -120036,1 + 76337,30t.$$

Теоретичні рівні лінійного тренду Y_t для 2017 року буде розраховуватися:

$$Y_t = -120036,1 + -76337,30*(-2) = 32638,50 \text{ млн. грн.}$$

Розрахунок до лінійного рівняння наведений в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Розрахунок параметрів тренда дефіциту

Роки	Дефіцит, млн. грн., Y_d	Змінна часу, t	t^2	$Y_d * t$	Y_t , млн. грн.
2017	-47849,60	-2	2	95699,20	32638,50
2018	-59247,90	-1	1	59247,90	-43598,80
2019	-78049,50	0	0	0,00	-120036,10
2020	-217096,10	1	1	-217096,10	-196373,40
2021	-197937,40	2	2	-395874,80	-272710,70
Разом	-600180,50	0,00	6,00	-458023,80	-600180,50

Прогноз дефіциту на 2022 рік буде розрахований:

$$Y_{2022} = -120036,10 + 76337,30t * 3 = -349048 \text{ млн. грн.}$$

Далі знаходимо прогноз по всім показникам на 2022-2024 рр. (табл. 2.5).

Таблиця 2.5 – Прогноз дефіциту та державного і гарантовано державою боргу на 2022-2024 рр., млн. грн.

Роки	Дефіцит	Дефіцит, %ВВП	Державний борг та гарантований державою борг	Державний і гарантований державою борг, %ВВП
2022	-349048,00	-6,60%	3028275,5	35,59%
2023	-501723,60	-9,12%	3750082,9	2029%
2024	-654397,20	-11,65%	3990685,4	4,99%

Представимо для схематичного вигляду прогноз по кожному з показників (рис. 2.10-2.11). Прогнозування доходів та видатків ДБУ на 2022-2024 рр. представлено в додатку Б рис.Б.1-2.

Короткострокове прогнозування державного дефіциту за розрахунками

повинен мати такі приблизні значення на 2022 рік (-349048,00 млн. грн.), на 2023 рік (-501723,60 млн. грн.) та на 2024 рік (-654397,20 млн. грн.). У відношенні до ВВП дефіцит на майбутні періоди буде перевищувати нормативне значення 3%. За розрахунками дефіцит на 2022 рік складатиме (-6,60% до ВВП), а на 2024 рік (-11,65% до ВВП).

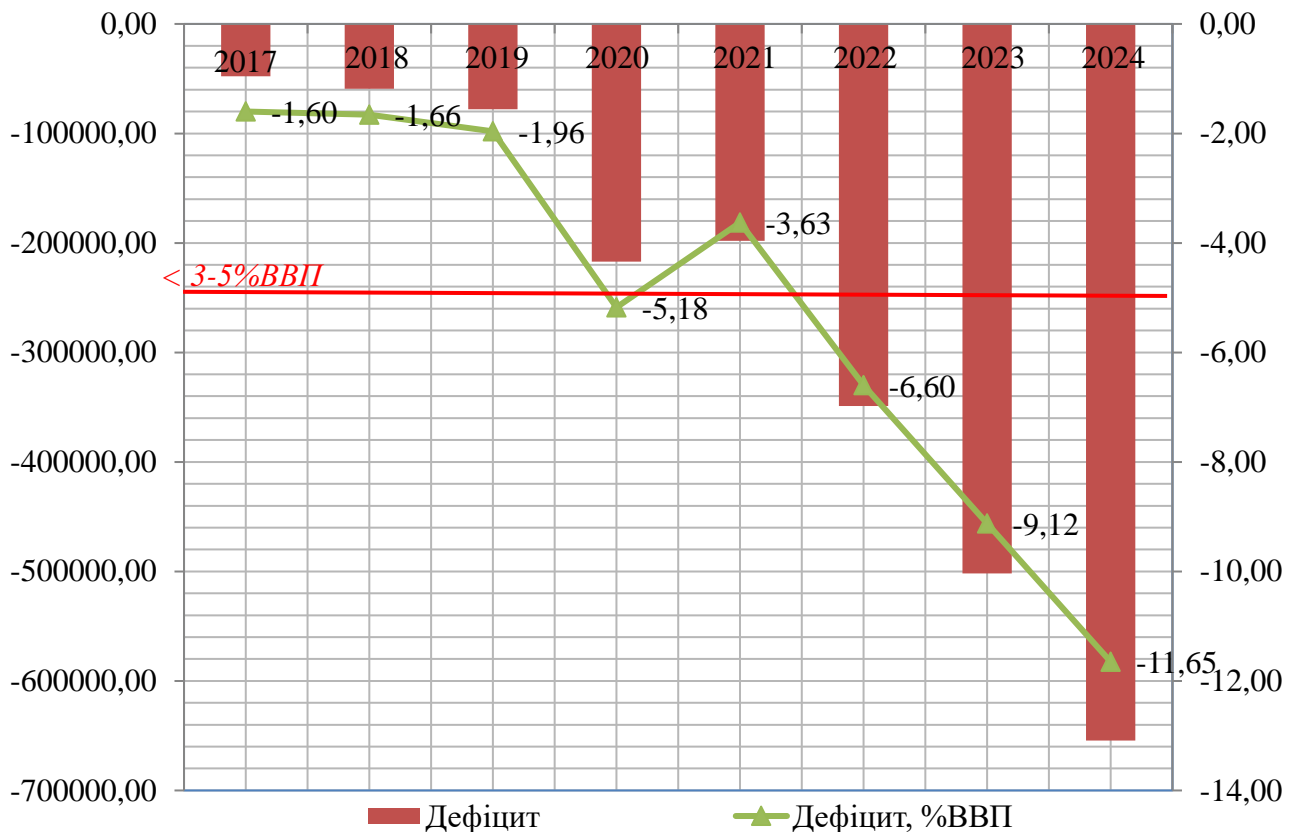

Рисунок 2.10 – Прогнозування державного дефіциту на 2022-2024 рр., млн. грн.

Державний борг за розрахунками повинен демонструвати такі майбутні значення: на 2022 рік – 3028275,5 млн. грн., на 2023 рік – 3750082,9 млн. грн. та на 2024 рік – 3990685,4 млн. грн. У відсотковому відношенні до ВВП борг демонструватиме за розрахунками позитивну динаміку, так як не перевищуватиме 60%. На 2022 рік демонструватиме 35,59% до ВВП та на 2024 рік 4,99% до ВВП.

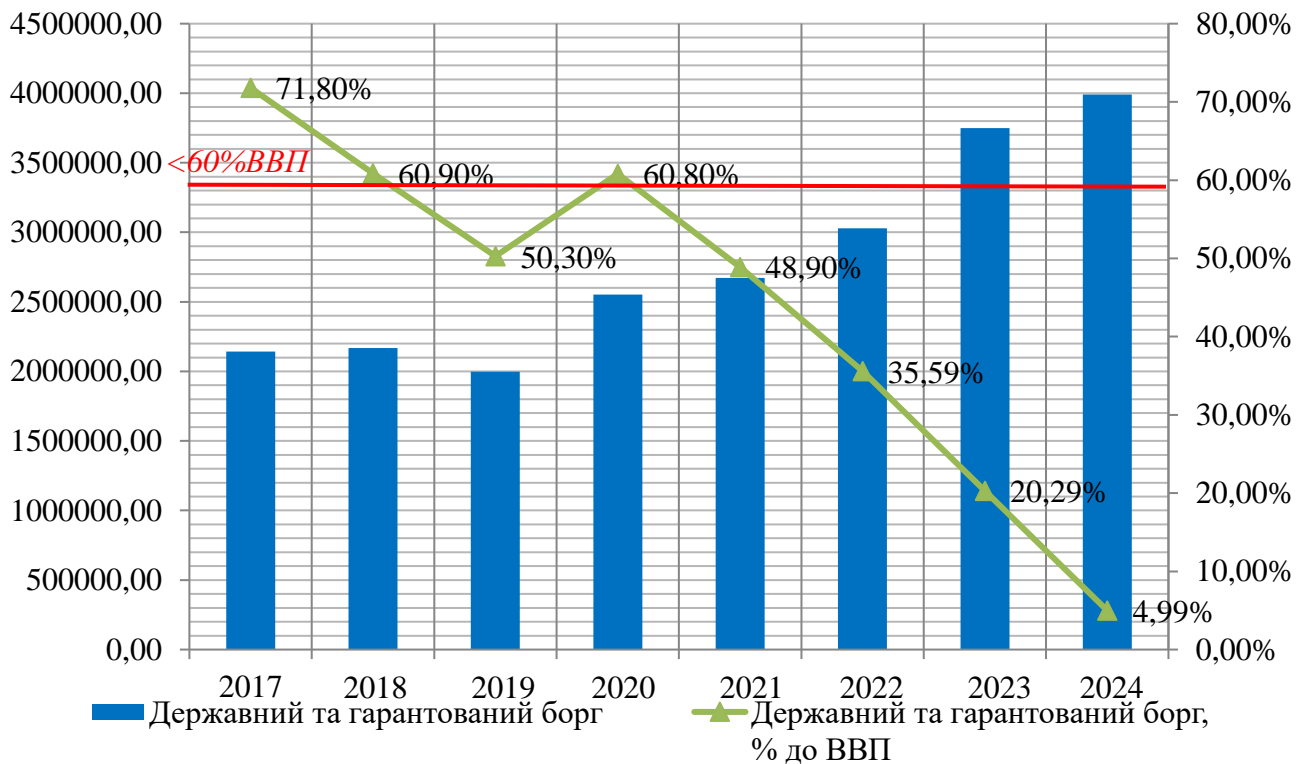

Рисунок 2.11 – Прогнозування державного і гарантованого державою боргу на 2022-2024 рр., млн. грн.

Зокрема, потрібно акцентувати увагу на основні прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку України та окремі припущення прогнозу на 2022-2023 рік за різними сценаріями, які надає Мінфін [62,63]. Потрібно зазначити, що ситуація в країні нестабільна і значення боргу та дефіциту можуть коливатися. На сьогоднішній час запланований Урядом бюджет ДБУ на 2023 рік піде на безпеку та оборону країни, проте буде відсутня субвенція на економічний розвиток регіонів. Дефіцит буде понад норму та коливатиметься до 20% ВВП, що прогнозуватиме збільшення рівня боргу, проте якщо значна частина фінансування від іноземних держав надійде у вигляді грантів то борг, може бути нижчим.

Системно представимо в додатку Б таблицю Б1 систематизацію показників оцінки ФБПСЕ ДБУ.

Отже, проаналізовано публічний сектор економіки з 2012-2021 рік, а також здійснено короткострокове прогнозування за три роки. За методом екстраполяції були знайдені майбутні значення дефіциту, боргу державного бюджету, а також

їхнє відношення до ВВП з 2022-2024 роки. Підсумовуючи аналітичний розділ на базі розрахунків та звітності Мінфіну складемо SWOT-аналіз оцінки сильних та слабких сторін публічного сектору економіки, а також можливості та загрози.

Таблиця 2.6 – Застосування SWOT-аналізу до публічного сектору економіки [62,63].

Сильні сторони	Слабкі сторони
1)наповнення бюджету України податками та військовими облігаціями; 2)фінансова підтримка зарубіжних країн; 3)збільшення бюджетних видатків на освіту та скорочення на громадський порядок, безпеку; 4)планування бюджету та обсягу державних запозичень; 5) прогнозування ймовірності виникнення НС за допомогою Державної служби з надзвичайних ситуацій.	1)розширення дефіциту бюджету внаслідок високої потреби у покритті значних витрат бюджету; 2)посилення цінової та курсової волатильності; 3)втрата ринків збуту; 4) значне скорочення обсягів виробництва та обсягів реалізації; 5) скорочення штатних працівників у сфері державного управління.
Можливості	Загрози
1)розширення програм державної підтримки за для масового кредитування бізнесу; 2)забезпечення прозорості та публічності у державному секторі; 3) здійснення відстеження стану розгляду справ і контролю механізму погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішеннями судів; 4)поглиблення співпраці з міжнародними партнерами; 5)розвиток фондового ринку та фінансових інструментів.	1)руйнація значної частини виробничої, транспортної та житлової інфраструктури; 2)загальне скорочення кількості зайнятих та зростання рівня безробіття; 3)збільшення державного боргу; 4)зниження боргової стійкості держави та загроз дефолту; 5)повна втрата контролю на території України через військові дії.

Оцінка ФБПСЕ важлива для повного функціонування ефективної діяльності публічного сектору. За допомогою основних методів оцінки публічного сектору були проведені розрахунки боргової та бюджетної безпеки, що дозволило нам підійти до головних загроз економіки як: понад нормованого зростання дефіциту та боргу, а також валютного курсу, що призводить до спаду економіки. На завершальному етапі SWOT-аналіз оцінив сильні та слабкі сторони публічного сектору економіки, а також можливості та загрози. Отже, підвищення фінансової безпеки можливе за допомогою посилення обороноздатності країни, а також підвищення рівня прозорості в управлінні публічним сектором.

ВИСНОВКИ

На сьогодні Україна переживає ненайкращі часи. З початку 2014 року розпочалися бойові дії на Сході, а також окупація Криму. 2019 рік загроза пандемії COVID-19, що призводить до різкого безробіття, зменшення малих та середніх бізнесів, а також збільшення інфляції. З початку 2022 року розпочинається повномасштабне вторгнення Росією в Україну, що розцінюється як загроза національної безпеки. Тому доцільно розглянути було саме тему дипломної роботи як «Оцінка фінансової безпеки публічного сектору економіки».

Основні інститути та системи публічного сектору, такі як управління державними фінансами та системи закупівель, є важливими для фіскального здоров'я та сталості, а також для ефективного надання державних послуг. Для кращого розуміння ФБПСЕ, потрібно було проаналізувати всі аспекти теоретичні та аналітичні. В теоретичній частині було наведено основні підходи до визначення поняття «публічний сектор економіки», що дало нам представити своє бачення розуміння поняття як «частину елементу національної економіки, до якої входить сукупність суб'єктів, об'єктів господарювання, а також підприємства, установи та організації державної або муніципальної форми власності». Фундаментальну основу концепції ФБПСЕ становлять такі елементи як: об'єкт, суб'єкти ФБПСЕ, її види, функції, які вона виконує, принципи, завдяки яким відбувається реалізація ФБПСЕ і, відповідно до яких, формуються пріоритетні цілі, завдання, критерії.

З 2012-2021 роки було проведено аналіз ФБПСЕ. Аналіз виконувався на основі даних доходів та видатків Державного бюджету, а також було проаналізовано дефіцит та державний та гарантований державою борг. Аналіз дозволив сприяти кращому розумінню справжнього стану публічного сектору, побудувати підтримку розсудливої політики, призвести до кращого зменшення загроз та сприяти кращому реагуванню політики.

Для кращої оцінки ФБПСЕ потрібно було проаналізувати державну методологію формування публічного сектору, а також основні методи, які

виділяють вчені та науковці. За методологією Міністерства економічного розвитку і торгівлі України проведенні аналітичного дослідження динаміки та структури фінансової безпеки України, а саме оцінка бюджетної та боргової безпеки. Також, запропоновано систему показників оцінки ФБПСЕ ДБУ, де було проаналізовано показники за нормативними значеннями (дефіцит, державний та гарантований борг), а також визначили відсоткове відношення до ВВП основних показників (доходи, видатки та інші).

Отже, слід відзначити невідповідність досягнутих рівнів показників фінансової безпеки до заданих параметрів, підсумовуючи результат аналізу ФБПСЕ. А деякі показники свідчать про підрив безпеки держави у фінансовій сфері, оскільки мають «накопичувальний характер». Одним із механізмів управління державним та гарантованим державою боргом згідно з Бюджетним кодексом, боргом за гарантіями держави та ризиками є щорічна оцінка стану та прогноз на наступний плановий період держави.

Для забезпечення оцінки фінансової безпеки країни рекомендовано проведення виваженої боргової політики держави із встановленням конкретних цілей щодо розвитку внутрішнього ринку цінних паперів. У перспективі для забезпечення ефективного захисту від фінансової загрози потрібно вивчення можливості та доцільності встановлення граничних значень відношення зовнішнього боргу до ВВП за окремими напрямками (секторами економіки) та інших можливих заходів обмеження зовнішньої позики з урахуванням перспектив розвитку окремих секторів, а також контроль цільової спрямованості залучених коштів з позиції ефективного досягнення цілей соціально-економічного розвитку країни. Потрібна оптимізація та раціоналізація платежів за обслуговування та погашення зовнішнього боргу за рахунок удосконалення його структури та загалом підвищення ефективності формування політики управління державним боргом та внесення відповідних змін і доповнень до чинного законодавства щодо управління зовнішнім боргом, подальше вдосконалення правової бази зовнішнього боргу (на основі реальних економічних розрахунків і прогнозів).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ємельяненко Л.М., Радіонова І.Ф., Федірко Н.В. Макроекономічна оцінка ролі публічного сектору національної економіки. 2017 URL: https://kneu.edu.ua/userfiles/Faculty_of_Economics_and_Administration/kmdu%20ofetau/2018/Analit_Zap_1.pdf
2. Малічевська Л. В. Публічний сектор економіки та сектор загальнодержавного управління. 2017 URL: <https://conferencekneu.wordpress.com/2017/04/22/%D0%BC%D0%B0%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%B5%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0-%D0%BB-%D0%B2-%D0%BF%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D1%81%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80-%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD/>
3. Kai Wegrich. Public sector economics. URL: <https://www.britannica.com/topic/public-sector>
4. What is Public Sector URL: <https://www.igi-global.com/dictionary/public-sector/24088>
5. Майстер А. В. Теоретичні підходи до визначення сутності публічного http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3195
6. Кирєєв С.І. Державний сектор в економіці. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=26186
7. Богач Ю.А. Регулювання державного сектору економіки на національному та регіональному рівнях : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03. Тернопіль : ТНЕУ, 2011. 240 с.
8. Бодров В.Г. Державне управління у фінансово-економічній сфері: навч.-метод. матеріали / В.Г. Бодров, Н.І. Балдич, О.М. Сафронова; уклад. В.М. Гаврилюк. Київ : НАДУ, 2013. 88 с.
9. Гончарова Н.Г. Теоретичні питання визначення змісту та структурних складових державного сектору економіки. Економіка. Фінанси. Право. 2005. № 8. С. 9-17

10. Майстер А.В. Теоретичні підходи до визначення сутності державного сектору економіки та його оптимального розміру. Ефективна економіка. 2014. № 7. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_7_29.

11. Ярема О.Р. Макроекономічний аналіз впливу державного сектора на економічне зростання в Україні : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.01 / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів, 2016. 188 с.

12. Романенко Т. П. Найважливіші функції публічного адміністрування у сфері економіки. URL: https://old-zdia.znu.edu.ua/gazeta/monodrupradmin_405.pdf

13. Шура Н. О. Принципи публічного адміністрування як регулятори соціально-економічних процесів у національній економіці. 2016. URL: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/54.pdf>

14. Шатило О. А. Публічне адміністрування. 2014. URL: <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/11/oprniy-konspekt-lektsiy-publichne-administruvannya.pdf>

15. Мельтюхова Н. М. Зарубіжний досвід публічного адміністрування. 2010. URL: <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/N.-M.-Meltyuhova-V.-V.-Korzhenko-YU.-V.-Didok-Zarubizhnij-dosvid-publichnogo-administruvannya.pdf>

16. Types of Companies and Forms of Organising Public Sector URL: <https://www.toppr.com/guides/business-studies/private-public-and-global-enterprises/types-of-companies-and-forms-of-organising-public-sector/>

17. Основы экономической безопасности (Государство, регион, предприятие, личность) : Учеб.-практ. Пособие / Российская экономическая академия им. Г. В. Плеханова / Е. А. Олейников (ред.) – М.: Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. – 288 с.

18. Шкарлет С.М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі / С.М. Шкарлет // Формування ринкових відносин. – 2007. – № 6. – С. 7–12

19. Аксіологічний вимір проблеми безпеки (звертаючись до Томаса Гоббса) / https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/3440/1/Dzeban_3.pdf

20. SYTNIK, G. (2004) Public administration by national security of Ukraine: monograph / G.P.Sitnik / National academy of public administration at the President of Ukraine. NAGU publishing house, p. 407.

21. Конституція України. Стаття 17.
https://kodeksy.com.ua/konstitutsiya_ukraini/statja-17.htm

22. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>

23. Марченко О. М., Пушак Я. Я., Ревак І. О. Фінансова безпека держави : навч. посібник. Львів, 2020. 356 с.

24. MUZYKA-STEFANCHUK, A. (2011) Some questions about financial and fiscal security of the state / OA Music-Stefanchuk // Customs. № 4 (76). p. 82-85.

25. OSPISHCHEV, V. Finance: a course for financiers: studies manuel. / V. I. Ospishchev. - Moscow. p.567.

26. ТИХОНОВА, О. Financial security: problem of definition / V. Tikhonov//NBU of V. I. Vernadsky. Available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum./VAUMVS/2012_2

27. Viktoriia Koilo, Ryabushka Lyudmila. Tatiana Kubakh, Jaroslav Halik Assessment of government debt security of emerging markets: theory and practice. Investment Management and Financial Innovations. 2020. 17(1), 35-48. doi:10.21511/imfi.17(1).2020.04_

28. Рябушка Л.Б. Нові виміри застосування ПЦМ – Бюджетування в Україні. Пріоритети розвитку фінансової системи України в умовах євроінтеграційних процесів : монографія / за заг. ред. Л. Л. Гриценко. – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 359

29. Гендерно орієнтований підхід у бюджетному процесі : практ. посіб. / Т. Іваніна, О. Кисельова, М. Колодій, О. Остапчук, О. Цюпа. – Київ : Віваріо, 2020. – 88 с.

30. Чернецька С. Гендерно-орієнтоване бюджетування: як працює/<https://50vidsotkiv.org.ua/genderno-oriyentovane-byudzhetyvannya-yak-tse-pratsyuue/>
31. Про засади державної регіональної політики: закон України.URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
32. Інна Канцур Фіскальний механізм: сутність, інструменти та принципи його дії. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/909/917>
33. Коніна М.О. Податкові важелі антикризової політики держави. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/18_2_2018ua/15.pdf
34. Аксіологічний вимір проблеми безпеки (звертаючись до Томаса Гоббса)/ https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/3440/1/Dzeban_3.pdf
35. Державна фінансова політика та прогнозування доходів бюджету / М.Я. Азаров, Ф.О. Ярошенко, Т.І. Єфименко та ін.]. – К. : НДФІ, 2004. – 712 с.
36. Довбенко М.В. Сучасна економічна теорія (Економічна но- белелогія): навч. посібник / М.В. Довбенко. – ВЦ «Академія», 2005. – 336 с.
37. Жовтанецький О.М. Фіскальна політика в перехідній економіці України: дис. .. канд. екон. наук: 08.01.01/ О.М. Жовтанецький. – Л., 2002. – 199 с.
38. Забарная Э.Н. Современная экономическая политика / Э.Н. Забарная, С.Х. Харичков. – Одесса : Ин-т проблем рынка и эконом.-эколог. исслед. НАН Украины, 2003. – 336 с.
39. Ольга Огірко, Іван Курилін Фіскальна політика держави на різних фазах економічного циклу: сутність, види та принципи формування / http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-45337e5b-4586-40f6-bbfb-c9dbe67be7a0/c/1.2_Ogirko.pdf
40. Мискін Ю.І. Соціалізація бюджетної політики України [монографія] / Ю. І. Мискін. – Київ: Аграр Медіа Груп, 2019. – 508 с
41. Modern tendencies of fiscal policy in European economic space : Monograph / A. Krysovatyu, O. Kyrylenko, O. Kneysler et al. ; edited by Doctor of Economics, Prof. Andriy Krysovatyu. URL:

http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/30021/1/Modern%20tendencies_monograf-engl%20%281%29.pdf

42. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005, 1728 с.

43. Business Standards. Fiscal policy. URL: <https://wap.business-standard.com/amp/about/what-is-fiscal-policy>

44. Ольга Козакевич Особливості фіскальної політики у системі важелів стимулювання національної економіки України/<https://pathofscience.org/index.php/ps/article/download/529/549>

45. Бюджет України. Доходи. Видатки. 2012 2013.URL: <http://old.cost.ua/budget/revenue/>

46. МінФін. Державний бюджет України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/>

47. МінФін. Державний та гарантований державою борг України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/debtgov/>

48. МінФін. Доходи державного бюджету за статтями доходів. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/income/>

49. МінФін. Видатки державного бюджету за статтями видатків. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/expense/>

50. Міністерство Фінансів України. Статистичний збірник. URL: <https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik>

51. Zaichko,I.V.(2020), “Methodical provision of financial security assessment of the state”,Economies’ Horizons, no.1(12), pp.15–25.doi: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.1\(12\).2020.205284](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(12).2020.205284)

52. Бюджетна декларація 2022-2024. URL: <https://wz.lviv.ua/news/436260-kabmin-ukhvalyv-biudzhetnu-deklaratsiiu-2022-2024>

53. Реутов В. Є. Методика оцінки рівня фінансової безпеки держави. 2018 Міжнародний журнал техніки та технологій 7(3):404-411 DOI: 10.14419/ijet.v7i3.14.17034

54. Закон України «Про затвердження методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>

55. Національний банк України URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/primary-ovdp-chart>

56. Міжнародний валютний фонд URL: <https://www.imf.org/ru/Home>

57. Індекси URL: <https://cbonds.ua/indexes/>

58. Звіти про діяльність з цінних паперів та фондового ринку URL: <https://www.nssmc.gov.ua/about-us/annual-reports/>

59. Боргова безпека України: теоретичні засади, індикатори оцінювання, сучасний стан

URL: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/22279/1/%D0%91%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D0%B0%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8_%D0%9C%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BE.pdf

60. Студентська бібліотека. Сутність методу екстраполяції трендів. 2000. URL: <https://buklib.net/books/31299/>

61. Фатюха Н.Г. Прогнозування доходної частини місцевих бюджетів Запорізької області. Журнал Ефективна економіка DOI: № 12, 2012 УДК 336.14(477.64) URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1611>

62. Міністерство фінансів України. Інформація про фіскальні ризики та їх вплив на показники державного бюджету України на 2023 рік. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%86%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%BF%D0%BE_%D0%A4%D0%A0_2023_10_09_.pdf

63. Міністерство фінансів України. Інформація про фіскальні ризики та їх вплив на показники державного бюджету України на 2022 рік. URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%86%D0%BD%D1%84_%D1%84%D1%9

ДОДАТОК А

СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ «ПУБЛІЧНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ»

Таблиця А.1 – Методичні підходи до трактування сутності категорії «публічний сектор економіки»

№	Автор	Трактування
1	Л. М. Ємельяненко, І. Ф. Радіонова, Н. В. Федірко	Публічний сектор економіки – це елемент національної економіки, що віддзеркалює факт участі інститутів центральної, регіональної, місцевої влади, публічних (нефінансових та фінансових) корпорацій, а також недержавних некомерційних (неприбуткових) самоврядних організації громадян (так званого «третього сектору») у створенні публічних сервісів [1].
2	Л. В.Малічевська	Публічний сектор економіки – це новий простір спільної економічної діяльності, що сформувався до кінця 20 початку 21 століття [2].
3	Кай Вегріч	Публічний сектор економіки – це частина економіки, що складається з усіх рівнів <u>управління</u> та підприємств, контрольованих державою [3]
4	Граса Азеведо,Йонас Олівейра, Руї Педро Маркес, Августа Феррейра	Публічний сектор економіки – це частина економічного, адміністративного та управлінського процесу, яка займається наданням товарів і послуг урядом і для уряду [4]
5	С. В.Мочерний	Публічний сектор економіки – це частина економічної системи, яка контролюється національними, державними чи провінційними та місцевими органами влади [5].
6	С. І.Кирєєв	Публічний сектор економіки – це здійснення безпосередньої господарської діяльності з метою виробництва суспільних благ або вилучення прибутку при управлінні державними підприємствами і державним акціонерним капіталом [6].
7	Ю. А.Богач	Публічний сектор економіки – це та частина економічної системи, що передана в повну чи часткову власність державі для забезпечення загальних потреб та інтересів суспільства, критеріями автентичності, якої є права управління, отримання прибутку у вигляді дивідендів та розпорядження централізованими фондами грошових коштів його інституційних одиниць [7].
8	В. Г.Бодров	Публічний сектор економіки – це відносини, елементи, сектори і сфери національної економіки, на які спрямовується управлінський вплив держави [8].
9	Н. Г.Гончарова	Публічний сектор економіки – це підприємства, установи та організації, що базуються виключно на державній власності, а також підприємства зі змішаною формою власності, акціонерні компанії зі стовідсотковим та меншим за обсягом держпакетами акцій [9].

Продовження таблиці А.1

№	Автор	Трактування
10	А. В.Майстер	Публічний сектор економіки – це сукупність суб'єктів господарювання, в яких переважає державна частка акціонерної власності та діяльність яких спрямована на виробництво визначених державою суспільно корисних товарів і надання соціально значущих суспільних послуг [10]
11	О. Р.Ярема	Публічний сектор економіки – це сфера діяльності, яка охоплює державні установи, державні банки, фінанси і підприємства, створена з метою виробництва соціально значущих благ і провалів ринку [11]

Таблиця А.2 – Декомпозиційний аналіз економічної сутності поняття «публічний сектор економіки»

Аспект поняття	Порядковий номер визначення											Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Частина економічної системи	+		+	+	+		+					5
Новий простір спільної економічної діяльності		+										1
Здійснення господарської діяльності з метою виробництва суспільних благ						+						1
Спрямовується управлінський вплив держави			+		+			+				3
Виробництво визначених державою суспільно корисних товарів									+	+		3
Мета виробництво соціально значущих благ											+	1

Таблиця А.3 – Класифікація інструментів діджиталізації ФП

Назва /Інституція, що здійснює супровід	Можливості та розташування
Є - data Міністерство фінансів України	Єдина платформа відкритих даних ПФ, що є входом до порталів: Spending, Openbudget, Proifi (https://edata.gov.ua/)
Spending Міністерство фінансів України, Міністерство економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства	Єдиний веб-портал використання публічних коштів, інтеграція з електронним майданчиком Prozorro (https://spending.gov.ua/new/)
Openbudget Міністерство фінансів	Державний веб-портал, де зібрана цифрова база показників Зведеного, Державного, місцевих бюджетів (інтерактивна мапа), державних фондів, система ГРБК, Boost – аналіз Світового банку (https://openbudget.gov.ua/)

Продовження таблиці А.3

Назва /Інституція, що здійснює супровід	Можливості та розташування
Proifi Міністерство фінансів	Державний веб-портал реєстру проектів соціального і економічного розвитку України, Міжнародних фінансових організацій (https://proifi.gov.ua/)
Є- contract Міністерство фінансів України, Міністерство економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства	Єдина платформа, містить шаблони договорів, машиночитані дані, єдиний стандарт даних OCDS, формування PDF/A, цифрове підписання, інтеграція з ДКСУ та Spending, Prozorro
Logica Міністерство фінансів України, ДКСУ	Інформаційно-аналітична система управління плануванням та виконанням місцевих бюджетів (https://xn--21-mlcukdib.xn--j1amh/)
Prozorro Міністерство економічного розвитку, торгівлі та сільського господарства Dozorro Громадський контроль публічних закупівель	Офіційний майданчик електронних закупівель України (https://prozorro.gov.ua/) Платформа, що містить систему інструментів та сервісів для аналізу пуб лічних закупівель (https://dozorro.org)
Дія Міністерство цифрової трансформації	Єдиний портал державних послуг: електронне урядування, кібербезпека, електронна демократія, електронний бізнес, , електронний суд, електронна охорона здоров'я, електронна освіта, електронна транспортна система, розумні міста, цифрові навички (https://diia.gov.ua/)
Є - DEM Фонд Східна Європа та Innovabridge Foundatio (громадська ініціатива)	Єдина платформа електронної демократії в питаннях місцевого розвитку та громадської ініціативи в БУ (https://e-dem.ua/about_us) відкриває доступ до: - сервіс «Місцеві електронні петиції»; - сервіс «Громадський бюджет»; - сервіс «Відкрите місто»; - сервіс «Електронні консультації з громадськістю»

ДОДАТОК Б
СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ФБПСЕ ДБУ

Таблиця Б.1 – Систематизація показників оцінки ФБПСЕ ДБУ, %ВВП

Показник	Нормати вне значення	Рік									
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Дефіцит	Не повинен перевищувати 3-5% ВВП	- 3,79 %	- 4,45 %	- 4,98 %	- 2,28 %	- 2,94 %	- 1,6%	- 1,66 %	- 1,96 %	- 5,18 %	- 3,63 %
Державний та гарантований борг	Не повинен перевищувати 60% ВВП	36,60 %	40,10 %	70,20 %	79,40 %	81,00 %	71,80 %	60,90 %	50,30 %	60,80 %	48,90 %
Доходи	Збільшення	24,56 %	23,31 %	22,79 %	27,01 %	25,86 %	26,59 %	26,08 %	25,12 %	25,66 %	23,75 %
Видатки	Збільшення	28,08 %	27,73 %	27,46 %	29,14 %	28,73 %	28,13 %	27,70 %	26,99 %	30,71 %	27,30 %
Податкові надходження	Збільшення	18,33 %	17,48 %	17,88 %	20,68 %	21,14 %	21,02 %	21,18 %	20,12 %	20,29 %	20,27 %
Неподаткові надходження	Збільшення	4,84 %	5,00 %	4,36 %	6,06 %	4,34 %	4,30 %	4,62 %	4,69 %	5,08 %	3,21 %
Поточні видатки	Збільшення	25,99 %	26,50 %	26,99 %	28,26 %	27,62 %	26,77 %	25,74 %	25,13 %	28,46 %	24,84 %
Капітальні видатки	Збільшення	2,09 %	1,23 %	0,47 %	0,88 %	1,12 %	1,37 %	1,96 %	1,92 %	2,11 %	2,46 %

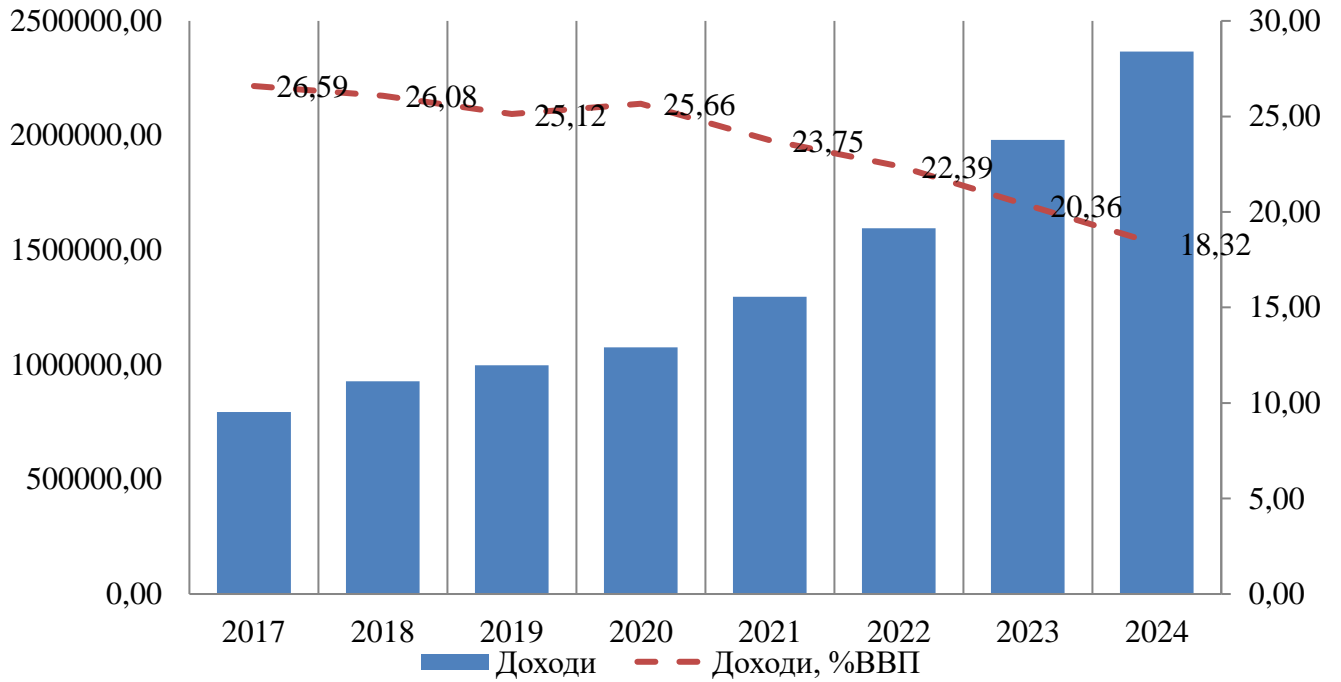

Рисунок Б.1 – Прогнозування доходів ДБУ на 2022-2024 рр., млн. грн. та %ВВП

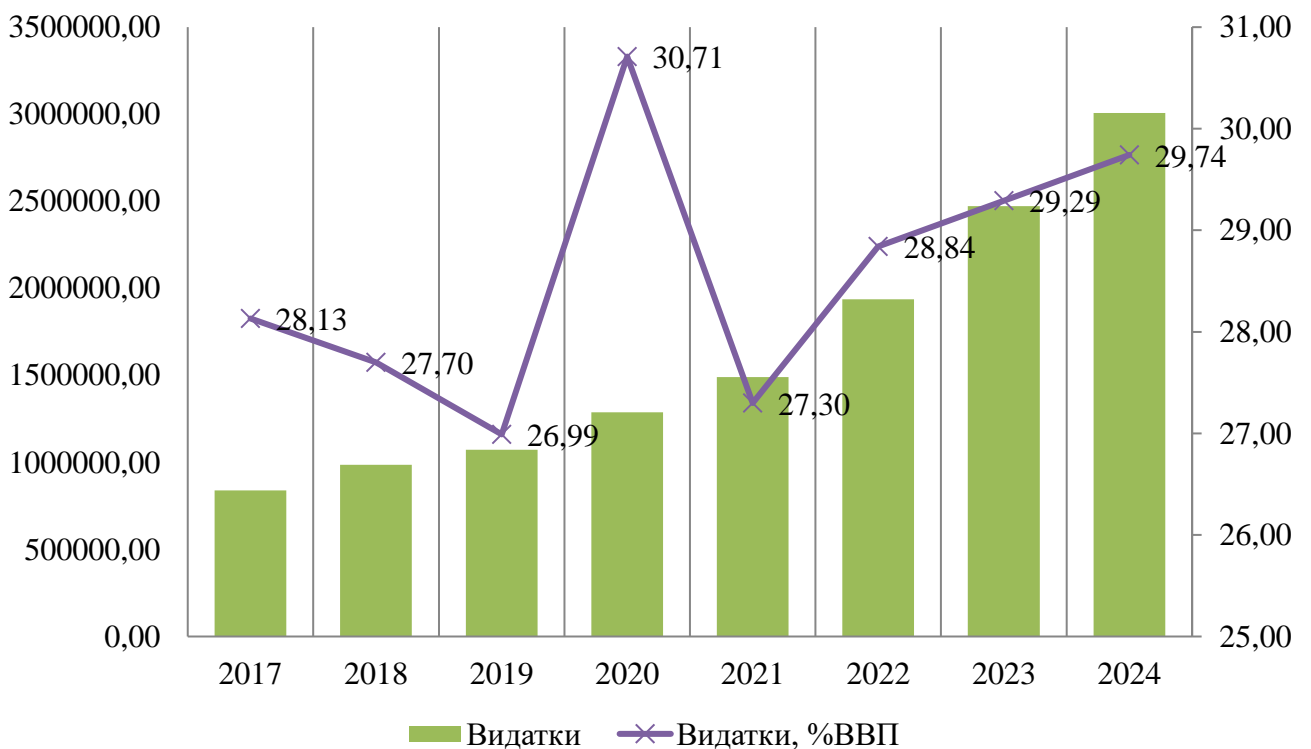

Рисунок Б.2 – Прогнозування видатків ДБУ на 2022-2024 рр., млн. грн. та %ВВП